

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2999

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2994, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan s jutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Roosevelt v drugič

Tudi mi smo imeli svoje volitve, ki so razburkale javnost do temeljev in ustvarile živčne napetosti, ki se le polagoma polegajo in se normalno življenje vrača v istem tempu kot odhajajo v zrak in v pozabljenje rezki odmevi boja slagerjev in obljub. Toda naše razmere se ne dajo primerjati z okolščinami, v katerih se je razvijala volivna borba v Združenih državah Severne Amerike in v katerih je dozorevala zmaga, ki je v še ne doživljenem zmagoslavju zanesla Benamina Roosevelta na predsedniško mesto največje demokratične države na svetu in v zgodovini. Ameriška demokracija smatra svojo volivno pravico kot najvišji in najpopolnejši izraz svojih državljanovih svoboščin in zavzema njihov volivni boj tudi obseg, ki ga evropska demokracija, če je je kje sploh še kaj ostalo, ne more več doumeti. Nemški plebisciti pod taktirko propagandnega ministra dr. Göbbelsa so nas v tem oziru sicer že mnogo novega naučili, toda navzlic temu lahko rečemo, da najbolj bujni, najbolj prožni politični možgani v Evropi niso bili sposobni, da izumijo zunanjo, obliko politične propagande, ki bi tako intenzivno vzvalovila slehernega državljanja in ga potegnila seboj v volivni metej, kot se je to zgodilo sedaj v Ameriki, ko sta Roosevelt in Landon, predstavnika dveh strank in tudi dveh ideologij, vprašala ameriško ljudstvo, naj odobri ali zavrne njune programe. Nebo in zemlja sta v Združenih državah skozi dva polna meseca odmevala od volivnega boja, v katerem je ameriški državljan uveljavil svoje pravice kot vrhovni nadzornik nad usodo vsega državnega občestva in si po svojem svobodnem prepričanju izbral oblastnika, ki mu zopet svobodno prepušča, da v njegovem imenu in skoraj neovirano izvaja vrhovno oblast, dokler da ga po štirih letih isti narod z istimi pravicami ne bo poklical na odgovor, ga pohvalil, če je delal dobro, ga brez usmiljenja zavrgel in odstranil, če je vladal slabo.

Dve ideologiji, smo rekli, sta pri volitvah za predsednika Združenih držav trčili druga na drugo. Ameriški državljan ne more in ne more pozabiti tistega poveljnega razdobja, ko je živel v razkošnem udobju, ko so se mu na vseh straneh odpirale sijajne in lahko dosegljive možnosti »of money making«, priložnosti, da si je napravil denar, zbiral dolarje, jih kopicil in veselo zapravljal, ne da bi se mu bilo treba beliti glave, kaj bo jutri. Industrijska in trgovinska podjetja ter združenja so delala čudovite dobičke, ki so v obliki dolarskega zlatega dežja padali na posameznike in skupili v udobju in zaslužku. Toda potem je nastopila kot blisk z jasne svetovne gospodarske stiske. Votlo je zagrmelo in pod prvimi sunki prihajajoče stiske se je sesulo neštevilno podjetij, ki so bila umetno napihnjena in so živele le neko navidezno blagostanje zaradi splošne dobre volje in neporušljivega optimizma, ki je slepo dirjal naprej po cesti, posuti z dolarji, a ni videl, da je dolarje zamenjal že bodoči prod. Pod prvimi razvalinami bank, industrijskih združenj in trgovskih velepodjetij, pa so naenkrat zastokali milijoni in milijoni delavcev, ki so prišli ob kruh, milijoni in milijoni kmetov, ki so izgubili odjemalce za kruh, ki so ga prej bogato prodajali in milijoni malih obrtnikov in ljudi srednjih stanov, ki so bili ob svoje prihranke ali pa so srepe gledali pred se, ko so se zavedali, da si v letih dobre konjunkturi ničesar niso prihranili, da bi sedaj podprli svoje majajoče se eksistence. V tej prvi potrtosti, ko je ameriški državljan tako rekoč sedel sredi razvalin svojega udobja in svojih dolarskih sanj, so prišle prve volitve, ki so lik ogromnemu plazu odplavile narodno zaupanje republikanski stranki, ki bo v ameriških očeh vedno nosila pečat, da je odgovorna za vso katastrofo, ki se je navalila predvsem na malega človeka. Takrat je Roosevelt prevzel nevhvaležno nalogo, da napravi red, da na podlagi drago, silno drago plačanih izkušenj najde novih načinov, da se v državo vrne nepozabljiva doba prosperitve, blagostanja, a da v prvi vrsti olajša bedo tistih milijonov, ki so jecali pod ruševinami gospodarskega potresa. Reči moramo, da se je Roosevelt vestno trudil, da bi rešil tako ogromno nalogo. Iz navadnega politika, ki bi lahko mirno sedel v Beli hiši kot kakšen buda, se je razvil reformator, ki je z gorečnostjo revolucionarjev zapustil svoj beli dvorec in z oči, uprtimi na žrtev gospodarske stiske začel preurejevati od temeljev navzgor ves ustroj življenja v državi. Danes se mu more priznati, da je uspel, kjer bi tisoči drugih podlegli. Rešil je največje vrednote, vrednote človeške osebnosti, ko se je spravil nad ogromna kapitalistična združenja, ki so kot velikanški polipi spravila pod svojo odvisnost skoraj že slehernega Američana, sleherno ped njegove zemlje in v sleherni dolar njegovega premoženja. Z razvrednotenjem dolarja je raztovoril raz razna strašna bremena dolgov, ki so dušili vsak napredek. Z diktatorskimi uredbami je našel prostora za milijone in milijone delavcev, ki so stali prekrižanih rok ob cestah in je odprl nove trge za poljske prideleke, da se je oddahnil ameriški kmet. Iz nabranih rezerv kapitalističnih združenj je odtočil velikanske fondse, s katerimi je začel javna dela ogromnih obsegov in s primernimi zunanje politično-trgovskimi uredbami olajšal pritisk gospodarske krize. V svojih štirih letih je Roosevelt Ameriki dal čut socialnih dolžnosti, ki ga doslej ni poznala. Tekma za dolarji socialnih obveznosti ni poznala. Blagostanje je socialno skupnost raztrgalo. Roosevelt je iz konglomerata ljudi, ki so vsak po svoje grabili denar — kar je bila dozdaj Amerika — ustvaril zopet socialno občestvo, v katerem se posamezne socialne plasti vedno bolj zavezujejo nerazdružljive medsebojne povezanosti in tudi dolžnosti, ki iz tega izvirajo. To je bila prva ideologija, ki je pri predsedniških volitvah nastopila.

Tej naspoti se je pojavila druga. Razumse, da so Rooseveltove revolucionarne reforme vnelile vsem, posebno pa tistim, ki so se na

„Divji beg iz Madrida...“

Nacionalisti so zasedli Getafe

15 sovjetskih tankov zaplenjenih

Iz Barcelone odvažajo sovjeti vojni material

Pariz, 5. nov. b. Sedma divizija nacionalne armade je davi z naglim udarcem s pomočjo letal in tankov zasedla madridsko letališče Getafe. Ta divizija prodira zelo previdno proti mestu in vodi le manjše borbe z miličniki. Splošno pa se pričakuje, da bodo marksisti nudili najhujši odpor šele pred hišami samega madridskega predmestja. Z letališča Quatro Vientos se je davi dvignilo 20 vladnih letal, ki so bila doslej skrita. Letala so se dvignila v zgodnjih jutranjih urah in pobegnili proti vzhodu. Bržkone so odletela v Barcelono, da jih ne bi uničile nacionalne bombe ali pa nacionalni piloti v zraku. Na vseh madridskih letališčih ni niti enega vladnega letala.

Danes dopoldne so že padle prve granate nacionalnih čet v sredino španske prestolnice. To so bile granate srednjega kalibra, ki jih nacionalisti pošiljajo s položajev izpred letališča Getafe. Granate so uničile nekaj hiš, vendar pa človeških žrtev ni bilo, ker so bile prav te hiše po nalogu madridske vlade že poprej evakuirane. Madridska vlada je sporočila sama, da bodo sedaj pričele padati granate v sredino mesta in da je bilo zadetih tudi nekaj javnih zgradb v samem središču.

Davi so nacionalna letala bombardirala trikrat zaporedoma tudi Barcelono. Ker so se ti napadi zadnje dni množili, tuljajo sirene v Barceloni neprestano. Katalonska vojska je v strogi pripravljenosti za primer, če bi po letalskih napadih sledil še z druge strani kak udarec. Nacionalna letala niso bombardirala mesta, temveč samo luko in letališča, ki so polna vladnih letal. Po poročilih nacionalnih pilotov so bombe uničile večje število letal. V luki je bilo hudo poškodovanih nekaj ladij, neka ladja, ki je bila bržkone natovorjena z eksplozivom, pa je zletela v zrak. Gre bržkone za neko sovjetsko ladjo. Z nekaterih letal so nacionalni piloti trosili letake, v katerih napovedujejo, da bodo tako dolgo bombardirali luko in letališča v Barceloni, dokler ne bo prenehala dobava vojnega materiala po morskii poti. Središče nacionalnih letal je na Balearskih otokih, vsled česar je v Barceloni zavladala panika, saj je vsakomur jasno, da lahko ta letala napravijo vsak trenutek sprehod nad rdečim mestom.

Davi je sledil protinapad madridskih čet na nacionalne sile, ki so zavzele letališče Getafe. Miličniki so izvedli protinapad s pomočjo 15 sovjetskih tankov, ki pa so kmalu obstali sredi letališča v grmenju nacionalnih topov, ki so onemogočili vsako napredovanje tankov in vojakov. Nekaj tankov je popolnoma uničenih, drugi so pokvarjeni, zajet pa je tudi cel oklopni vlak, ki je bil poslan proti nacionalnim četam.

Dr. Korošec pozdravlja dr. Stojadinoviča ob njegovem povratku v Belgrad

račun občestva obogatili, velike žrteve. Če je treba skrbeti za 80 milijonov ljudi, ki so propadli, morajo za to socialno skrbstvo doprinesti žrteve ostali 40 milijoni in to v sorazmerju z njihovo možnostjo. To je železni zakon vsakega občestva. Seveda je to Rooseveltovo načelo vzbudilo zamere in nasprotstva predvsem v tistih vrstah, ki so bili s socialnimi dajatvami najbolj udarjeni: vsa velika kapitalistična združenja, industrijske korporacije, bankirji Wals-treeta v Newyorstu ter ves tisk, ki jim stoji na razpolago, v prvi vrsti Hearstov tisk. V strahu za svoje udobje, so šli na bojišče z gesli, da je treba vzpostaviti stare svoboščine, ki da jih je Roosevelt s svojimi radikalnimi poseganji v zasebno gospodarstvo podrł, da je treba uvesti zaščitne carine, ki da bodo branile dobičke ameriške industrije. Ta ideologija čistega kapitalizma, ki nima niti trohice socialnega čuta in ki po starem liberalnem načelu, da se gospodarske stiske same izravnavajo, uči, da je treba pač čakati in žrtvovati vse tiste ljudi, ki so

Iz Madrida se je danes opoldne pričel divji beg proti Valenciji in proti vsem lukam. Tja bežijo one osebe, ki se bojijo maščevanja belih sil, ki prodirajo naglo proti mestu.

Davi se je pričela tresti španska prestolnica veld grmenja topov in eksplozij granat in bomb, ki jih pošiljajo na špansko prestolnico nacionalni topničarji in letalci. Prebivalstvo se je poskrilo po kleteh in v največjem strahu in paniki pričakuje, da se končno reši pekla, ki traja že mesec dni. Od davi se borbe vodijo že v samem madridskem predmestju na južnem in zapadnem delu. Nastopil je čas rušenja in uničevanja, kakor v Irunu, Toledu, San Sebastianu in kakor bo bržkone še v ostalih španskih mestih. Med nacionalisti in anarhisti ni prišlo do sporazuma za mirno izročitev španske prestolnice, kajti skrajni komunisti in anarhisti jo hočejo braniti tudi za ceno življenja.

V madridskih predmestjih

Burgos, 5. novembra. e. Štab nacionalističnih čet poroča, da so nacionalistične čete zasedle Barnacuel, ki je 5 km južno od Madrida. Na zapadu pa so nacionalisti zasedli Vija del Monte, ki je samo še 2 km oddaljena od Madrida.

Dopisnik Havasa pri nacionalističnih četah v Getafe poroča, da miličniki zelo beže k nacionalistom in da pravijo, da v Madridu dobivajo hrano samo še miličniki. V predmestjih so pristasi revolucionarjev izropali cele ulice hiš, kjer so bivali njihovi nasprotniki.

Rdeči priznavajo

Madrid, 5. nov. b. Poveljstvo mestne obrambe je dovolilo »odvisnemu« prebivalstvu, da zapusti prestolnico, zaradi česar je bilo videti že v zgodnjih jutranjih urah največji poulični metej in vrvenje. Cesta, ki vodi proti Valenciji, je prepolna beguncev, ki so morali že enkrat bežati v Madrid iz okolice, sedaj pa nadaljujejo svojo žalosno pot proti morju. Tisoče in tisoče ljudi beži od mesta, v katerem se bodo razvile najhujše borbe ter puščajó vse, kar niso mogli ponesti s seboj. — Vrhovno vojno poveljstvo vidi v izpraznitvi mesta

po številnem prebivalstvu nekako rešitev in čiščenje, kajti v mestu bodo ostali sedaj samo oni, ki ga bodo branili in ki hočejo pokoziti tudi svoje življenje na barikade. — V uradnem poročilu vlade se prikazuje padec letališča Getafe iz »strategičnih« razlogov, ker smatrajo, da bi njegova obramba zahtevala preveč žrtev, sami nacionalisti pa od mesta ne bodo imeli mnogo, saj je popolnoma uničeno tako vzletišče, kakor tudi ostale priprave in tanki za bencin. Rdeči miličniki so uničili sami tudi letališče Quatro Vientos iz »strategičnih« razlogov. Nova komunistična letališča so sedaj zgrajena na jugovzhodnem delu mesta ter so tako maskirana, da jih sovražnik ne more odkriti. Od lukaj vladni bombniki uspešno napadajo sovražne posojanke.

Okrog Ovieda pa asturijski rudarji vodijo neizprosno borbo s hlabrimi branilci tega mesta ter zavzemajo z velikimi žrtvami poslopje za poslopje. Mesto je še vedno popolnoma obkoljeno, ker so rudarji odbili pomoč, ki je prihajala, da reši oblegano posadko.

Eno je jasno: Rdečim poveljujejo sovjeti

Pariz, 5. novembra. b. Iz Barcelone so prispele vesti, da so tamkaj prišli v vsej naglici vkrcavati na sovjetske in druge ladje vojni material. Vkrčevanje se vrši z največjo hitrostjo, skoraj v paniki. Nihče ne ve, zakaj se ta vojni material ponovno natovarja na ladje in kam ga bodo odpotali.

Sedaj nihče ne more več zanikati intervencije sovjetske Rusije v španski meščanski vojni. Številni sovjetski častniki in vojski so se udeležili zadnjih borb proti belim. Od teh jih je mnogo obležalo na bojiščih mrtvih, mnogo pa so jih nacionalisti zajeli. Ujetniki so izjavili, da rdečim milic-

nikom poveljujejo sami ruski častniki. Dalje poroča Radio agencija iz nacionalističnega vira, da razpolagajo rdeči z velikimi množinami sovjetskega vojnega materiala.

Ker je generalu Gero vu poverjeno vrhovno poveljstvo nad četami v Madridu, je ruska vlada pristopila sedaj k reorganizaciji španske vojne mornarice. Po teh vesteh je prišlo zadnje dni v Kartageno 21 ruskih častnikov, ki so bili poslani na vojne ladje madridske vlade, ki so zasidrane v vojni luki Kartageni. Mornarica španske vlade se stoji iz treh križark in treh rušileev.

Eden odgovarja Mussoliniju in Göringju

London, 5. nov. e. Na današnji seji spodnje zbornice je govoril zunajni minister Eden o vseh trenutnih problemih mednarodne politike. Glede španske državljanske vojne je Eden samo ponovil stališče angleške vlade, da ostane Anglija strogo nevtralna v tej državljanski bratomorni borbi, vendar pa želi, da bi se strahote na obeh straneh čim bolj omilile. Vlada je v tej smeri podzvela več korakov na obeh vojskujočih se straneh. Glede bližajoče se locarnske konference je Eden omenil znano izjavo belgijskega kralja Leopolda III. o oboroženih nevtralnosti Belgije. Eden zaupa v vse obveze, ki so bile sklenjene na obstoječem spoštevanju mednarodnih pogodb. Anglija je zato z vsem sreem pripravljena sodelovati pri konsolidaciji miru v Evropi.

v gospodarskem boju podlegla, se je celo tako daleč spozabila, da je Rooseveltove reforme označila za komunistične in vrgla med volivce geslo: Kdor je za Roosevelta, ta je za Stalina. Izvala je morda nehoti plebiscit o socialni zrelosti ameriškega državljanja. In plebiscit je pokazal vsemu svetu novo obličje Amerike.

Od 48 držav, ki jih štejejo Združene države Severne Amerike, jih je Roosevelt pod naslednje socialnega reformatorja in voditelja revnejših delavskih, kmetskih in srednjih stanov zavojeval 45. Nasprotna ideologija brezsrčnega kapitalizma je zmagala samo v treh, to je v državah vzhoda, kjer imajo denarniki svoja središča. Plebiscit torej, ki je povedal, da se Združene države končno veljavno iz družbe dolarskih loveev spreminjajo v občestvo, ki ga vežejo socialne postavbe. Mi vemo, kakšno zaslugu ima pri tej obnovi katoliška cerkev, katere člani so posebno pri teh volitvah odločilno posegli v boj, mu dali dušo in pripomogli, da je nad dolarjem zmagala ideja.

Nato je Eden precej ostro govoril o novih nemških zahtevah glede kolonij in sirovin, in to zaradi strupenega govora, ki ga je proti Angliji v teh vprašanih izrekel Göring. Eden je rekel, da Nemčija ne sme Angliji prav nič očitati, češ da bi bila Anglija Nemčijo oropala ali pa da bi Anglija bila kriva, da je Nemčija obubožala. Res je, da je Anglija dobila mnogo nemških reparacij, do česar je vsekakor imela pravico. Toda vse tisto, kar je Anglija dobila od Nemčije, je Anglija Nemčiji že vrnila v prvem desetletju po svetovni vojni, it. sicer v obliki posojil, ki so v Nemčiji zmznili.

Po teh besedah se je Eden omejil na govor, ki ga je v nedeljo imel v Milanu Mussolini. Eden se je najprej vprašal, kaj je hotel Mussolini povedati na račun Anglije. Zato je Eden citiral vse Mussolinijeve besede, ki se nanašajo na Anglijo. Bistvo teh besed je, da je Sredozemsko morje za Anglijo samo cesta, in to ena izmed neštehtih cest, ki veže skupaj angleški imperij. Eden pa izjavlja, da mora takoj popraviti Mussoliniju in reči, da je svoboda te angleške ceste skozi Sredozemsko morje za Anglijo življenjska potreba. Sredozemsko morje je srčna žila angleškega imperija. Nočem topot diskulirati o Mussolinijevem govoru. Hočem samo poudariti, da je svoboda angleškega imperija zvezana z interesi, ki jih imamo v Sredozemskem morju. Mi z veseljem jemljemo na znanje, da Italija nima namena groziti tej naši poti skozi Sredozemsko morje. Mi tudi izjavljamo, da nimamo prav nobenega namena groziti Italiji. Mi imamo v Sredozemskem morju interese, ki so istovetni z italijanskimi interesi.

Svoj govor o Italiji je Eden zaključil z mislijo, da je bilo prijateljstvo med Italijo in Anglijo v Sredozemskem morju staro že nad 100 let.

Nagrade za umetniška dela v novi skupščini

Belgrad, 5. nov. AA. V kabinetu predsednika skupščine Stevana Ciriča, pod njegovim predsedstvom in v navzočnosti članov odbora za presojo in podelitev nagrad za kiparska in umetniška dela, gg. Kašanina, Deroka, Krasnoja, Senoe, Steleta in Roksandića, se je danes vršila sklepna seja razsodišča, na kateri so razdelili nagrade. Vsaka skup je prispelo 356 del.

Razsodišče je najprej presojalo dela za fresko v veliki sejni dvorani. Od 10. del je dobila prvo nagrado sifra »DNS«. Med predlogi za freske v mali sejni dvorani pa ni odbor našel nobenega vrednega nagrade in bo za to delo vnovič razpisan natečaj. Za freske v veliki sprejemnici je odbor od 23 predloženih del podelil nagrado sifri »Obala« izdelavo tega dela pa sifri »Duša 10«. Za freske v ministrski sobi ni nobenemu podeljena nagrada, in se bo zanje razpisal nov natečaj. Za druge freske je razsodišče podelilo prvo nagrado s pravico izvedbe sifri »17«.

Dalje je bil razpisan natečaj za kipe kneza Kocija, kralja Tomislava, carja Dušana in kralja Petra v skupščinskem hodniku. Za »kneza Kocija« je podeljena prva nagrada sifri »7a«, za »kralja Tomislava« prva nagrada s pravico izvedbe sifri »Reka«. Za kipa carja Dušana in kralja Petra pa

odbor ni mogel nikomur prisoditi nagrade in bo razpisan nov natečaj.

Za štiri kipe v veliki veži, ki kažejo kmetijstvo, industrijo, obrt in pomorstvo, je dobila prvo nagrado med mnogimi deli sifra »Križ« (kmetijstvo), za industrijo prav tako »Križ«, za obrt in pomorstvo sta dobili drugo nagrado sifri »a4« in »a2«.

Prvo nagrado za kip »Prosvete« pri glavnem stopnišču v narodni skupščini je dobila s pravico izvedbe sifra »X«, prav tako tudi za kip »Pravice« ob istem stopnišču.

Prvo nagrado je dobil g. Milo Milanović iz Belgrada, v znesku 200.000 Din. Nalogo ima za ta denar tudi izvesti vsa dela. Za isti natečaj je podeljena druga nagrada Tonetu Kralju iz Ljubljane, v znesku 10.000 Din, tretja nagrada pa v znesku 7000 Din Mladenu Josiću, akademskemu slikarju iz Belgrada.

V predsedniški sprejemni dvorani sta dve freski. Prvo nagrado je dobil Vladimir Filakovac, v znesku 50.000 Din s pravico do izvedbe, drugo nagrado pa Rajko Slapernik iz Ljubljane, takisto 50.000 Din. Druga nagrada je podeljena Jovanu Zoniću iz Belgrada, tretja pa Pavlu Vasiću, tudi iz Belgrada; nadaljnji Mladenu Josiću in Tonetu Kralju.

V ministrski dvorani ni prve nagrade dobil nihče, drugo nagrado pa Mirko Rački iz Zagreba v znesku 4000 Din, a tretjo Mladen Josić iz Belgrada.

V buffetu sta dobila za freske nagrade Peter Suhovac in Glagorije Samojlov; izdelala bosta skupno prvo in drugo delo. Za izdelavo teh dveh slik je podeljena nagrada 65.000 Din. Tretjo nagrado je dobil Raiko Slapernik iz Ljubljane. Drugo nagrado v buffetu je dobil Tone Kralj, tretjo pa Mladen Josić.

Za kip kneza Kocija in kralja Tomislava znaša vsaka nagrada 100.000 Din. Dobil jo je pod sifro »7a« Tine Kos. Prva nagrada za izvedbo teh del je podeljena Ivanu Radausu iz Zagreba, druga pa Karlu Baranji iz Novega Sada in tretja Marinu Stadiju. Za kip carja Dušana je dobil drugo nagrado Lojze Dolinar iz Belgrada, tretjo pa Karlo Baranji iz Novega Sada. Za kip kralja Petra se razpiše nov natečaj.

V dvorani za razgovore se imajo izdelati štiri kipi. »Kmetijstvo« je dobil Franc Gorše iz Ljubljane (90.000 Din), drugo nagrado Ivan Radaus iz Zagreba in tretjo Ilija Kolarevič iz Belgrada. Tudi za »Industrijo« je dobil prvo nagrado Franc Gorše, drugo pa Ilija Kolarevič in Karlo Baranja. Za »Obrt« je dobil prvo nagrado Peter Palavičini (90.000 Din), drugo nagrado Lojze Dolinar in tretjo Sreten Stojanović. Za »Pomorstvo« je dobil prvo nagrado Peter Paveličini (90.000 Din), drugo pa Tine Kos. »Pravica« in »Prosveta« v pozlačenem bronu, ki bosta stali pri stopnišču, sta dobili nagrado po 60.000 Din, izdelal ju bo Rano Krsinić iz Zagreba. Za »Pravico« je dobil drugo nagrado Jozo Turk, tretjo pa Sreten Stojanović.

Domači odmevi

„V pojasnilo javnosti“

Na našo miroljubno pripombo o nekaterih neveselostih, ki so nastale med lastniki »Jutra« odnošen »Narodne tiskarne«, kjer je zadnje čase menda prišlo do razporoke med naprednim žepom in napredno ideologijo — nismo pa omenili, da je »Jutro« dolga leta uživalo podporo iz državne blaginje, ki jo morajo polniti davkoplačevalci — se je sedaj glasilo združenih jugoslovanskih nacionalistov in nemških hitlerjevcev dravske banovine razhudilo in poslalo svojim bralcem naslednje »pojasnilo«:

»Slovenec« beleži, da so nekateri člani konzorcija »Jutra« izstopili in da je pri naših listih zavlada skupina, ki da je povezana z gotovimi industrijskimi krogi. To je od kraja do konca izmišljeno. »Jutro« in ostali naši listi niso bili in niso v nobeni zvezi s katerokoli industrijsko ali gospodarsko skupino in niso odvisni niti z enim dinarjem od nikakega privatnega kapitala. Naši listi so ustanovljeni izključno za službo napredni in nacionalni jugoslovanski politiki in bodo kakor doslej, tudi v bodoče pod vodstvom svojega direktorja dr. Alberta Kramerja ostali zvesti temu svojemu poslanstvu.

»Javnost«, ki ji je to »pojasnilo« namenjeno, se bo temu posrečenemu dvotipu veselo nasmejala.

Nov list v Ljubljani

V zvezi z nesoglasji, ki so nastala v taboru »naprednega izobraženstva« in so menda povzročila, da so se od lastnikov »Jutra« odločili debeljši kosi, se je razširila po Ljubljani tudi vest, da bodo nekateri gospodje, ki jim je po ugastitvi »Glasa naroda« zmanjkalo udobnega pribežališča, osnovali neki novi list. Mati novoposrečene zamisli je menda bivši ban dravske banovine g. dr. Dinko Puc. List naj bi nosil lepo ime »Slovenska beseda«. Verjetno bi gospodje radi imeli dnevnik. Ne vemo, kako so prišli do tega naslova. Morda zato, da bodo s slovensko besedo začeli spreobračati svoje pristaje in nemurško-hitlerjevskega tabora, kar bi bilo rodoljubno delo. Svetovali bi jim drugi naslov, ki bi bil originalen in bi vsaj nekaj časa po ljubljanskih kavarnah zabaval. Na primer »Glasnik brezposelnih naprednih veljakov« ali »Svetovalec upokojenih JNS-ministrov in banov«, ali »Jevtičev kazalec v dravski banovini«, da ne govorimo o »Živkovičevem glasu nacionalni Ljubljani«, ki bi med vsemi najbolj vžgal in si na mah odprl tudi denarne vire, ki so za takšne reči potrebni. Grafično delavstvo, ki ima najbolj tanko uho za podjetja, ki jih še nosi v materinem telesu g. Puc, pa majoje z glavami. Menda ne bo nič. Če pa kaj bo, ne bo dolgo. Toda kar bo, bo za nas dobro! Tako pravijo. Kdo naj jim ne verjame.

„O Zvezi kmečkih fantov in deklet“

Mi bi tega vsekakor zanimivega društva, o katerem smo iz »Slovenskega naroda« povzeli, da baže že obhaja dvajsetletnico svojega obstoja v dravski banovini, v našem listu ne omenili, če bi njegov najnovejši zagovornik »Slovenski narod« sam ne razpravljal o »tem znaku naše dobe« — kot to združeno imenuje — v katerem napredno izobraženstvo najde svoje »izživljanje«. To nam daje dobrodošel povod, da našemu kolegi čestitamo k sedaj že dvajsetletnemu »izživljanju« njegovega naprednega izobraženstva v tem »znaku naše dobe«, ki menda vsled nekaterih neprevidečnosti vrhovnih voditeljev pričakuje neke neveselosti. Nam prosvetno in kulturno delo tega »znaka naše dobe« ne dela nobenega napotja in želimo naprednemu izobraženstvu, da bi se v njem še nadalje neovirano »izživljalo«. Toda če »Slovenski narod« v svoji zaskrbljenosti, kam se naj napredno izobraženstvo v bodoče hodi »izživljati«, če bi se ne iz kulturnih in ne iz prosvetnih razlogov njegovemu »znaku naše dobe« kaj pripetilo, skuša najti pravno-filozofske utemeljitve za nedotakljivost »Zveze kmečkih fantov in deklet«, naj se obrne na svojega sobojevnika bivšega dravskega bana in jugoslovanskega ministra dr. Marušića Draga, ki je vrhovni oče »znaka naše dobe« in vrhovni sooč napredne inteligence, ki se v njem »izživlja«, da mu pokaže dekret, s katerim je pred leti razpustil »Prosvetno zvezo« v Ljubljani. To bo prijetno čtivo, ob katerem bo glavobol takoj ponehal in bodo vsi še obstoječi morebitni pomisleki, če »ima kulturna organizacija pravico ali ne krati svojim članom častne državljanske pravice«, lepo pojasnjena!

„Belgrajski Slovenec“

»Društvo belgrajskih Slovencev« je pričelo izdajati svoje glasilo »Belgrajski Slovenec«. Tako imamo poleg našega najstarejšega »Slovenca« še »Koroškega Slovence«, »Amerikanskega Slovence« in sedaj še »Belgrajskega Slovence«. »Belgrajski Slovenec« je izšel — mesečnik — v drugi številki. Je kar čeden list na šestih straneh. Poleg lepega uvodnika o »Naši socialni dolžnosti« prinaša iz črpe društvene vesti, naznanila in poročila, vse, kar more Slovenca v Belgradu zanimati. Po jeziku se mu sicer pozna, da ga ne stavijo stave, ki jim je slovenščina materni jezik, tudi sicer temu ali onemu dopisniku uide izraz, ki ga je nevede sprejel iz okolice. Vendar pa jezikovne napake niso tako nevarne kot — navade. Na prvi strani beremo v velikem inseratu, ki vabi na Martinovo proslavo, da bodo vsi, ki tja pridejo, »volili po srečo lepo Martinu«. Ali so »miss« tudi Slovencev v Belgradu tako nujno potrebne? Se nam, ki smo doma, so v nadlego, nobenemu narodu pa še niso bile v prid! Tudi »navrteti se po volji« narodu nič ne pomaga naprej, isto je z maškeradami, čeprav so »vrhunc« naših zabav. Zabava in veselje sicer mora biti, toda čemu bi to moralo biti tako mondensko? Ali je res samo občevalni jezik znamenje, po katerem se spoznavamo med seboj? Ali je »miss Martinac«, ki govori slovenščino, »slovensko deklet«? — Sicer je »Belgrajski Slovenec« samo glasilo društva, pa ga gotovo dobijo v roke tudi drugi, ne da bi bila uprava kaj užaljena. Društva prav za prav ne potrebujejo glasil, saj imajo oglasne deske in zapisnike za svoje člane; tisti, ki morajo z doma, potrebujejo vezi in domače duševne hrane. Kljub tem opombam pa smo mesečnika veselili. Potreben je bil, samo ta je nima — duše! Vsak narod ima neko skupno dušo, ki celo bolj spada k njegovemu bistvu kot jezik. Še to slovensko narodno dušo bo moral »Belgrajski Slovenec« sprejeti v svoje predale, pa bo vez vseh Slovencev v Belgradu in še daleč doli na jug.

Občinske volitve v drinski banovini

Belgrad, 5. nov. M. Prihodno nedeljo bodo občinske volitve v drinski banovini. Ta banovina ima okoli 400.000 volilcev. Od zadnjih parlamentarnih volitev je število volilcev naraslo za okoli 60.000. Na področju drinske banovine se je po poročilih iz leta 1933 nahajalo 483 občin. Od vpisanih 343.342 volilcev jih je leta 1933 volilo 245.208.

Sir Henry Deterding

Velika vest je te dni šla po svetu. Malokatera je napravila tolik vtis na vse narode brez izjeme. Saj zaključuje eno najbolj romantičnih poglavij sodobne zgodovine. Sir Henry Deterding generalni ravnatelj nizozemske petrolejske družbe imenovane »Royal Dutch« je izjavil da pojde z novim letom v pokoj. S 1. januarjem 1937 prehaja torej vrhovno vodstvo tega največjega svetovnega kapitalističnega združenja, kar ga pozna zgodovina človeštva, v druge roke. Od 1902 dalje je sir Henry vodil to podjetje, skoraj četrt stoletja torej je odločilno sooblikoval moderno zgodovino kot voditelj petrolejske družbe, ki jo je treba imenovati pri slehernem mednarodnopolitičnem dogodku večje važnosti, ki se je odigral kjerkoli na vseh petih kontinentih sveta.

29 let je bil star, ko je vstopil v družbo, takrat še sorazmerno malenkostno in skromno, ki je pod njegovim vodstvom narasla v največje kapitalistično podjetje sveta. Razvil je trgovske in organizatorične talente, kot jih štejemo le malo in postal je tisti trenutek, ko je začel petrolej igrati vodilno vlogo v mednarodni politiki, tudi ona osebnost, pred katero so trepetali državniki velikih svetovnih velesil. Ko je Deterding, sin skromnega ladjinega kapitana, vstopil v to družbo, se je s kapitalom enega milijona 300.000 nizozemskih forintov bavila z iskanjem in prodajo petroleja po nizozemskih otokih v nizozemski Indiji. Na Sumatru je prav za prav njen rojstni kraj. Toda težave so bile tako velike, da je malo manjkalo, da ni zašla v bankrot. Imela je na razpolago ljudi, ki so znali petrolej pridobivati, toda nikogar ni bilo, ki bi bil znal organizirati razprodajo. Deterding se je tega dela lotil z veliko vnemo, a tudi z veliko srečo. Odkril je namreč, da družba razne »odpadke« od nafte, ki jo je vporabljala skoraj izključno le za pridobivanje svetilnega petroleja, po nepotrebnosti zapravlja in da bi se dal bencin, ki je takrat še štel med odpadke, ki so šli v nič, koristno izkoristiti. Sreča je hotela, da se je ravno takrat z raznimi tehničnimi iznajdbami pojavila velika potreba po bencinu kot gonilnem sredstvu za pogon avtomobila, ki se je takrat rodil v razvoju industrije. Petrolejske luči so ugasnile, nadomestila jih je elektrika. Toda mesto, da bi bila petrolejska industrija s tem uničena, so se ji z bencinom in z avtomobilom odprle neizmerno, naravnost neizčrpne možnosti nadaljnega bliskovitega razvoja. Deterding je imel srečo in s svojimi trgovskimi darovi je srečo tudi znal izkoristiti.

Pod njegovim vodstvom so se vse petrolejske družbe, ki so zivotalile po otokih Nizozemske Indije, takoj združile (to so Morea Enim, Moesi Ilir in Nizozemska indistrijska družba), se trgovsko povežale z Asiatic Company ki je ob Kaspiškem jezeru kopala črni premog in tako ustvarile mogočno podjetje, ki je tako v pogledu dobave petroleja, njegove rafinerije in prevoza po morju postalo samostojno. Kmalu se je temu prvemu koncernu pridružila še Shell Transport and Trading, ki se je takrat bavila z lovljenjem, prodajo in prevozom in je razpolagala s svojim lastnim trgovskim brodom. S tem je bil storjen prvi korak k ustvaritvi svetovnega petrolejskega imperija, ki ga je Deterding v 25 letih svojega delovanja ustvaril.

Leta 1904 pa je Deterdingova petrolejska družba nenadoma trčila na ameriško, ki je pod vodstvom Rockefellerja na ameriški celini ustvarila podobno petrolejsko velesilo pod imenom Standard Oil družb, raztrešenih po vseh Združenih državah, a pod enotnim železnim vodstvom ameriškega kralja petroleja. Udar je bil strašen. Borili sta se z vsemi sredstvi, tudi s političnimi. Ameriška družba je hotela nizozemsko uničiti s tem, da ji je hotela pobrati trg in ji je hotela zadržati vrat s pokupom vseh prevoznih sredstev. Toda Deterding se je sijajno branil in iz borbe je izšel zmagoval, še močnejši ter je začel s protiofenzivo, ko se je naenkrat pojavil kot lastnik petrolejskih koncesij celo v Združenih državah, torej v kraljevini Rockefellerjev.

Takrat, od leta 1904 do 1910 je bil ustvarjen Deterdingov koncern v obliki, kot obstoja še danes. Deterdingova »Royal Dutch« in »Shell Transport and Trading«, med seboj povezani potom delnic, sta vse svoje imetje zložili skupaj in ustvarili dve novi družbi, od katerih je »Bataavsche« dobila predvsem nalogo, da skrbí za pridobivanje petrolejskih koncesij in virev ter za rafiniranje petroleja. »Anglo Saxon Petroleum« pa nalogo, da skrbí za skladišča in prevoz te dragocene tekočine. S takšnim trdnim ogrožjem je šel Deterding od uspeha do uspeha. Delali so ogromne dobičke, izplačevali bajne dividende od 75% do 102%. Kapital je torej rasel in družba je začela svoj zmagovalni pohod po raznih petrolejskih ležajih sveta. Leta 1906 se je naselila v Romuniji, leta 1910 je vdrla v Rusijo ter zasedla petrolejska ležišča ob Kaspiškem jezeru leta 1911 je prišla v Egipt in leta 1912 je dobila v roke ogromna petrolejska polja v Pensilvaniji v Ameriki ter pogoltnila celo vrsto manjših industrij te stroke. Kapital je do leta 1907 narasel že na 33 milijonov 150

tisoč forintov, leta 1914 pa je dosegel že 150 milijonov. Navzlic temu, da je družba vsled sovjetske revolucije izgubila vse imetje v Rusiji, in je nemška invazija v Romuniji uničila vse imetje tudi v romunskih petrolejskih poljih in tovarnah, se je kapital vsled ogromnih dobičkov v svetovni vojni povzela na 250 milijonov, leta 1929 pa skočil na pol milijarde nizozemskih forintov. Delnice te družbe so navzlic svetovni gospodarski stiski vredne 4krat več, kot je njihova nominalna vrednost, dividende pa se vedno sučejo okrog 50%. V povojnih letih je »Royal Dutch«, ki se je s »Shell Trading« še bolj tesno povezala v enoten koncern »Royal Dutch-Shell« zasedla tudi melikanska petrolejska polja, vdrla v južno Ameriko, si osvojila Trinidad Venezuelo, Ekvador in bila na tem, da zasede tudi Bolivijo in Peru. Danes nadzoruje ta velikanski koncern vso petrolejsko pridobivanje, rafiniranje in prevoz v vsej polovici sveta, ki se začena pri sušnem prekopu in sega tja do daljne japonske izvenzemski sovjetske petrolejske industrije in najnovejše konkurentke »Anglo Persian Oil«, ki je last angleške admiralitete ter se je polastila bogastev v Iraku, Perziji in v angleški Indiji.

Na tem mestu ni mogoče opisati, kako se je Deterdingov koncern boril za svoj napredek. Da je svetovna vojna izpadla tako, kot je, je

Brodovna demonstracija Italija in Nemčija pred Barcelono

Pariz, 5. nov. TG. »Oeuvre« javlja danes, da nameravata Nemčija in Italija napraviti pred Barcelono demonstracijo svojih združenih brodogradništev. Nemška krizarka »Admiral Scheer« se je že odpeljala proti Barceloni in čaka na nadaljna navodila. Nemške podmornice pa se nahajajo v nekem sredozemskem pristanišču, katerega ime drži v strogi tajnosti. Italija bi v označeni namen poslala

pred Barcelono večje odrede svojega brodogradništev.

Isti list poroča nadalje iz Barcelone, da je katalonska vlada aretirala generalne konzule obojestrane konzule Avstrije, Paragvaja in Kolumbije v Barceloni ter odredila preiskavo konzularnih poslopij. Pričakujejo vsak čas protestnih izjav imenovanih treh držav.

Francija za svojo varnost:

40 novih milijard Din za oborožitev Trdnjavski pas ob belgijski meji

Pariz, 5. nov. b. Jutranji tisk poroča podrobnosti o Daladierovi izjavi v zbornišnem vojnem odboru, ki jo je podal včeraj popoldne. Krediti, ki jih vlada potrebuje za izvedbo svojega načrta, znašajo 19,5 milijard frankov. Od tega zneska se bo uporabilo za narodno obrambo na kopnem 14 milijard, 5 milijard za okrepitev letalskih sil in 500 milijonov za gradnjo prvih utrdb na severni meji proti Belgiji. Ti redni izdatki bi se imeli kriti s posebnim posojilom. Daladier je dalje izjavil, da je zaradi stavke v zadnjih mesecih znatno zaostalo oboroževanje, ker so izostale skoraj vse dobave. V bodoče vlada ne bo dovolila stavk, zaradi katerih bo trpela državna obramba. Glede stanja obmejnih utrdb pa je dejal Daladier, da so tak izpopolnjene, da jih nihče ne more zavzeti. Vlada pa bo tudi v bodočnosti posvečala z vso svojo pozornost tem utrdbam ter bo sedaj predvsem utrčila severno mejo, kakor tudi takozvani bazelski kot, pri čemer se bodo vpoštevale določbe dunajskega pakta.

Glede skrajšanja vojaškega roka, je Daladier dejal, da o skrajšanju vojaške dolžnosti ne more biti niti govora. Iz praktičnih razlogov bodo vaje rezervistov, ki so doslej trajale 21 dni, razdeljene na dva dela po 13 dni. Razen tega bo vlada pred-

ložila parlamentu zakonski osnutek o predizobrazbi mladine. Število dalje službečih vojakov je poskočilo od 106 na 140.000 in bo v kratkem doseglo 160.000.

Vohunska afera v Franciji

Pariz, 5. nov. e. Policijska je v Perpignanu aretirala nekega Nemca, ki je fotografiral vse važnejše objekte in posebno še železniško postajo. »Petit Parisien« poroča, da stojimo tik pred odkritjem velike vohunske afeze v Franciji.

Podobni načrti Anglije

London, 5. nov. b. Socialistični »Daily Herald« trdi, da je minister za državno obrambo pripravil dva zakonska predloga. Prvi določa splošno vojaško obveznost v Angliji, drugi pa se bavi z gospodarsko pomočjo odsluženim vojakom. Ker pa angleško ljudstvo odklanja splošno vojaško dolžnost, se je vlada odločila, da bo uvedla vsaj delno vojaško obveznost v posameznih grofijah. Po tem zakonskem osnutku bo morala vsaka grofija dati letno določeno število mladeničev, ki bodo izpolnili vojaško dolžnost.

Belgrajske vesti

Belgrad, 5. novembra. m. Tu se mudi deputacija Društva kinematograf ter posreduje na merodajnih mestih glede taks na kinematografske vstopnice. Društvo ljubljanskih kinopodjetij zastopa Milan Khan.

Belgrad, 5. novembra. m. Semkaj je prispel predsednik Društva kaznilniških paznikov Ivan Meško in je v pravosodnem ministruvstvu posredoval v raznih stanovskih zadevah. Sprejel ga je tudi minister dr. Krek.

Belgrad, 5. novembra. AA. Danes se je v zunanem ministruvstvu sestala češkoslovaško-jugoslovanska delegacija, ki ima v okviru gospodarske Male zveze izpolniti delovanje gospodarskega sveta Male zveze, ki je pretekli mesec imel svoje redno zasedanje v Bukarešti.

Belgrad, 5. nov. AA. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine poroča, da se prične jutri 6. novembra v zunanem ministruvstvu gospodarska gojanja med našo in češkoslovaško delegacijo. Češkoslovaška delegacija je prispela v Belgrad danes 5. t. m. Tvori jo češkoslovaški pooblaščen minister Hanošek, šef oddelka zunanjega ministruvstva Hiderle, in svetnik finančnega ministruvstva Hule.

Belgrad, 4. novembra. m. Redni občni zbor Jugoslovanske nogometne zveze bo 13. decembra v Belgradu.

Naš poslanik v Rimu pri dr. Stojadinoviču

Belgrad, 5. novembra. AA. Danes dopolne je predsednik ministrskega sveta zunanji ministru sprejel pooblaščenega ministra naše države v Rimu Jovana Dučića. Nato je sprejel pomočnika zunanjega ministra Milivoja Piljo, in imel z njim daljši sestanek. Pomočnik Milivoje Pilja, bo odpotoval v London.

Osebnosti

Belgrad, 5. novembra. m. Ministruvstvo za telesno vzgojo je nastavilo vseh šest absolventov visokih šol za telesno vzgojo za referente posameznih športnih panog v tem ministruvstvu. Med šestimi absolventi, ki jih je nastavilo to ministruvstvo, sta dva Slovenca: Branko Polić, absolvent varšavske visoke šole, in Janko Kavčič, absolvent berlinske visoke šole.

Belgrad, 5. novembra. m. Belgrajska radijska postaja je uvedla ob torkih in petkih smučarsko telovadbo, ki jo bo predaval slovenski športnik Drago Ulaga.

Zemunska vremenska napoved. Prevladovalo bo oblačno, morda dež.

Zagrebska vremenska napoved: Megleno in oblačno.

Dan slovenske katoliške prosvete

Lepo uspeli redni letni občni zbor Prosvetne zveze v Ljubljani

Ljubljana, 5. nov.

Eden najgrših zločinov, ki si ga je dovolil režim proslule JNS, je bil, da je razpustil obe slovenski Prosvetni zvezi ter zabranil delovanje stotinam slovenskih društev po Sloveniji. Toda ni mogel zatreti prosvetnega dela, ker so naši vrli prosvetni delavci ostali na svojih mestih ter tako z isto živahnostjo pričeli nadaljevati svoje delo, kakor hitro so bile za to dane razmere. To je dokazal že lanski občni zbor Prosvetne zveze v Ljubljani in to je dokazal tudi letošnji občni zbor, ki je bil danes dopoldne. Prosvetna zveza, ki obsega vsa naša prosvetna društva na ozemlju ljubljanske škofije, je danes ponovno dokazala, da je niso mogli omajati še tako sovražni viharji in da naše prosvetno delo živahno in veselo klije.

Občni zbor Prosvetne zveze se je pričel davi ob 9 v verandni dvorani hotela »Union«. Zastopanih je bilo 98 društev s 168 delegati. Navzočni so bili med drugimi tudi zastopnik banske uprave inspektor Dolenc, zastopnik belgrajskega Prosvetnega društva dr. Bizjak in zastopnik ljubljanskega škofijskega ordinarijata kanonik dr. Zupan.

Občni zbor je otvoril predsednik vseuč. prof. dr. Lukman, ki je predlagal tri vdanostne brzojavke z izrazi vdanosti in zvestobe, namreč Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu in pa pokrovitelju Prosvetne zveze Nj. Vis. kraljeviču Andreju. Dalje je predlagal dve pozdravni brzojavki in sicer častnemu predsedniku ministru dr. Antonu Korošcu in prevz.

nadškofu dr. Jegliču. Vse brzojavke so bile sprejete z navdušenjem.

Poročilo predsednika dr. Lukmana

Predsednik dr. Lukman je imel nato obširen govor, v katerem je naglašal, da je to 37. občni zbor PZ in drugi po njeni obnovitvi. Pozdravil je vse odlične zastopnike, med temi tudi zastopnika KA dr. Stanka Žitka in zastopnika Kat. akademiskega starešinstva ministra n. r. dr. Gosarja, zastopnike Akademске zveze, mariborske Prosvetne zveze, Rafaelove družbe ter druge.

V svojem nadaljnjem poročilu je naglašal, da je minulo 15 mesecev, kar je PZ obnovljena ter ji je na čelu sedanj, odbor. Prosvetno zvezo pa čakajo v prihodnjem društvenem letu nove naloge. Mnogo dela je opravil tudi štirinajstletni gospodarski svet, katerega pa naj današnji občni zbor poblasti, da v bodoče odloča o gospodarskih vprašanjih. V bodočem letu se bodo morala obnoviti tudi prosvetna okrožja, po katerih bo mogoče doseči tesnejši stik središča s posameznimi društvi. Tako se bo ustvarila živa vez med središčem in društvi. Predsednik je ob koncu svojega poročila tudi omenjal, da bo Vestnik Prosvetne zveze priobčeval čim več gradiva za predavanja in z opozorili za lahko dosegljive pripomočke. Prosvetna zveza namerava narediti dober korak naprej. Predsednikovo poročilo je bilo sprejeto s toplim aplavzom.

V imenu

Zveze dekliških krožkov

je poročala načelnica Marica Pogačnikova. Teh dekliških krožkov je okoli 110. V začetku novembra meseca je bil dvodnevni tečaj za voditeljice krožkov, v ozkih stikih je bila Zveza tudi s krožki mariborske škofije. Ustanovljeno je bilo več novih okrožij. Dekliški krožki so se udeležili tudi vseh večjih prosvetnih in verskih slovesnosti v preteklem letu. Za letošnje pripravljajo dekliški krožki sredi novembra isti tečaj. Glasilo dekliških krožkov je »Vigred«.

Poročilo Slovenske kršćanske ženske zveze

je podala ga. Golobova. Zveza je priredila večje število predavanj v ženskih in dekliških odsekih, dalje več zdravstvenih, gospodinskih in prosvetno-organizatorskih tečajev. Glasilo SŽKZ je »Vigred« in le žal je, da je še mnogo naših katoliških žen in deklet, ki so naročene na ženske liste, katerih vsebina dostikrat ni v skladu s katoliškimi načeli. Zeleti bi bilo, da naša katoliška prosvetna društva poskrbe, da bi v tem pogledu bilo več jasnosti.

V imenu

Zveze ljudskih odrov

je poročal g. Anton Moder. Zveza je izdajala glasilo »Ljudski oder« s prilogo »Vestnik«. Ljudske igre so letos dosegle že 20. zvezek, revija pa je stopila v svoj četrti letnik. Izposojevalnica iger je do sedaj obsegala 498 iger, od teh 278 rokopisnih in 220 v knjižni izdaji. Iz te zbirke je Zveza posodila 783 iger, garderobe je izposodila 336 odrom ter je priredila v začetku januarja dvodnevni tečaj za ljudske igre. Z letošnjo zimo se obeta primerna dvorana stari igralski družini Ljudskega doma, namreč v novi dvorani serafinskega doma oo. frančiškanov.

V imenu preglednikov je podal poročilo g. dekan Tomazič iz Trebnjega, ki je predlagal odboru razrešnico, blaginiku pa s pohvalo, kar je bilo enoglasno sprejeto.

Delo Prosvetne zveze v preteklem letu

Ravnatelj Vinko Zor je nato podal obsežno poročilo o delu Prosvetne zveze v preteklem letu. To delo je bilo predvsem namenjeno obnovitvi prosvetnih društev in poglobitvi njenih članov. 242 društev se je dvignilo iz razvalin k novemu prosvetnemu delu. Le malokatera župnija je danes v ljubljanski škofiji, kjer ne bi delovalo prosvetno društvo. Kvaren vpliv prosvetnega brezglada ob nasilnem režimu se je poznal vsepovsod. Miselnost našega človeka je bila zbegana in treba je bilo zopet sistematičnega dela, da se je zaneslo med naše ljudstvo zopet krščansko mišljenje. Na tem polju lahko beležimo ugodne uspehe. Marsikatera društva so zastavila in odstranila marksistična pleva iz svojih vrst. V 130 društvih so se vršila evharistična predavanja, nad 100 pa je bilo drugih verskih predavanj, opremljenih z živo besedo, s sliko in filmom. Narodna zavest je edino pravi plod, ki je zrastle na polju krščanstva. Zato je PZ pospeševala pravo narodno zavest, širila pravo izobrazbo krščanskih načel, umsko in нравno. PZ je posvetila mnogo pozornosti perečim narodno-obrambnim vprašanjem in je služila poživiti Slovenske straže. Pomagala je našim bratom onstran meja, našim izselencem v diaspori in v inozemstvu. Njeno narodno obrambno delo ni krčivo na zunaj, temveč tiho, resno delo v okviru krščanske pravilnosti.

Knjiga je in ostane glavni vir ljudske prosvete. Izpopolnila je svojo centralno knjižnico, kjer je bilo na novo vpisanih 1592 knjig. Izpopolnila se je predvsem mladinska in slovenska literatura zadnjih let, ko knjižnica ni mogla v redu poslovati. PZ je v ta namen žrtvovala 50.000 Din. Centralna knjižnica je imela 8878 oseb, ki so si izposodile nad 16.000 knjig. Izdan je bil tudi nov imenik knjig na 352 straneh. Knjižnico vodi in urejuje g. ravnatelj A. Dokler. Kljub temu, da knjižnica ne izkazuje finančnega uspeha, izkazuje tem lepši moralni in kulturni uspeh.

PZ je bila povsod na delu za razširjanje dobre knjige. Za razširjanje Mohorjevičevih knjig je razširila serijo diapositivov in priredila nad 20 predavanj o Mohorjevi družbi. PZ pospešuje tudi dobro časopisje, poleg dnevnikov in tednikov zlasti stanovske liste, kakor fantovski »Kres«, dekliško »Vigred«, za splošno članstvo »Naš dom«, za odbornike »Vestnik« in za dijake »Mentore«, ki se tiska v 1500 izvodih in ki bo prihodnje leto praznoval svoj srebrni jubilej.

Ziva beseda je drugi vir izobrazbe. Predavanj samo z besedo je bilo 640, dalje mnogo tečajev, zlasti gospodarskih, ki jih vodi g. Ludovik Puš. Za prihodnje leto je pripravljenih še 20 gospodarskih tečajev, ki jih bodo vodili strokovnjaki. Ti tečajji bodo vzgajali gospodarsko zavest, širili strokovno izobrazbo med kmetsko mladino, poglabljali ljubezen do kmetske grude, do domače vasi in vaške skupnosti.

Dosti važnosti je PZ posvečala ponazorvalnim sredstvom, to je slikam in filmu. Izpopolnila je svojo zbirko diapositivov in jo povečala za 1000 slik iz verskega, mladinskega in splošno kulturnega področja. PZ ima zlasti bogato zbirko slik iz sodobne Rusije, Mehike in Španije. V preteklem poslovnem letu je PZ izposodila 757 serij s 26.000 slikami. Vsa zbirka sedaj obsega 370 predavanj in povesti. PZ je žrtvovala za spopolnitev te zbirke 17.000 Din.

Ravnatelj Zor je ob tej priliki omenjal veliko važnost dobrega filma in naloge prosvetnih društev je, da z dobrim filmom odpravijo kvaren vpliv slabega filma na življenje župljanov. Papeževa enciklika amerikanjskim vernikom je obrodila obilo uspehov. Produkcija dobrih filmov se je dvignila, nemoralni filmi so skoro izginili. Odločno stališče sv. očeta bo gotovo rodilo zaželjeni uspeh, da bomo dobili v kratkem listo ali seznam dobrih filmov, s čimer bo posebno ustrezno našim društvenim kino-podjetjem. Za manjše društvene ustanove dobro služijo mali društveni kino, za katerega ima PZ na razpolago 150 filmov.

Nadaljni viri izobrazbe so tudi poučna potovanja in izleti. PZ je priredila običajno romanje na Višarje, ki je bilo že dvanaajsto, romanje v Rim ob priliki svetovne razstave katoliškega tiska, pripravlja pa tudi obisk svetovne razstave v Parizu in udeležbo na kongresu Kristusa Kralja v Poznaju na Poljskem.

Veliko je tudi delo odbora. Včlanjenih 242 društev ima sedaj 20.308 člane, od teh 9133 moških in 10.932 žensk. Ta društva so imela 996 sej, 24 tečajev, 640 navadnih predavanj, 457 skioptičnih, 123 filmskih predavanj, 1187 gledaliških predstav, 164 pevskih koncertov, 64 glasbenih koncertov; v Prosvetni zvezi je včlanjenih 146 knjižnic, ki so izposodile 39.905 knjig, štejejo pa 49.219 knjig. Ta društva imajo 73 mladinskih, 71 dekliških, 11 ženskih, 72 dramatičnih, 20 godbenih in 62 pevskih društev. Prosvetnih domov imajo ta društva 110. Več društev je v zadnjem času nabavilo tudi nove zastave. Dosedanjih društvenih razstav je 45. Z lastnimi kinematografskimi aparati razpolaga sedaj 6 društev, s skioptikoni pa 25.

Blagoslovljeni so bili novi prosvetni domovi in sicer v Predvdoru pri Kranju, v Kovorju in v nedeljo bo blagoslovljen novega doma v Kropi.

Zadruha »Lastni dom« si je postavila nalogo postaviti prosvetni dom v Ljubljani. PZ zbira že 6 let zato že »Jegličev sklad«. Lepše PZ prihodnje leto ne bo mogla proslaviti 40-letnice svojega obstoja, kakor z blagoslovitvijo Jegličevega prosvetnega doma v Ljubljani.

Ob velikih slovesnostih sta bili v tem letu blagoslovljeni društveni zastavi v Smartnem pri Kranju in pri St. Jurju pri Grosupljem. Prosvetna zveza se je udeležila konec junija veličastnih Slomškovih praznikov v Mariboru, dalje velike proslave stiškega samostana, veličastnega prosvetnega tabora v St. Vidu nad Ljubljano ter izključno prosvetne prireditve na Jesenicah.

Govornik je naglašal ob zaključku svojega govora, da ne smemo preslišati klica sv. očeta in ne smemo prezreti gorečih cerkva in samostanov v Španiji, temveč moramo započeti sistematični boj proti komunizmu in boljševizmu, ki je največji sovražnik naše vere v sodobnosti. Izvežbati moramo bore voditelje ter so pripravljene socialni tečajji in sicer povsod tam, kjer je večina članov delavskega sloja. To delo bodo vršili tudi fantovski odseki. K temu delu bo pripravljen tudi ljudski oder, ki bo izdal socialno igro pisatelja Finžgarja »Nova zapoved«, aktualna pa je tudi igra istega pisatelja »Vse našec«. V delu je tudi nadaljna socialna igra »S. Anunciata«.

V prihodnjem letu bodo povabljeni na skupne seje PZ četrtletno ali vsaka dva meseca vsi predsedniki dekanjskih odborov. Stanovski izobrazbi je posvečeno 20 kmetijsko-gospodarskih tečajev s približno 380 predavanji. PZ je prevzela ogromne izdatke, ki so združeni s takimi tečajji. Nad 16 društev pa bo deležno tudi dekliško-gospodinskih tečajev.

Tretja naloga pa bo izvesti zbiralno akcijo za centralni prosvetni dom. Šele, ko bo dom dograjen, bomo mogli izvežbati svoje voditelje, od česar ne bo imela korist samo Ljubljana, temveč vsa družba in bo potrebno, da tudi vsa društva pri tem sodelujejo. Govor ravnatelja g. Zora je bil sprejet z navdušenjem.

V imenu Katoliške akcije

je pozdravil zborovanje predsednik dr. S. Žitko. Naglašal je, da so bila pred kratkim objavljena v Škofijskem listu pravila Slovenske katoliške akcije. Kot organizacija je KA nova kulturna ustanova. Pri nas je katoliško organizacijsko življenje zelo razgibano. V kratkem bodo sledila nadaljna potrebna navodila in bo treba začeti z vztrajnim tihim delom, ki vsaj od začetka v javnosti niti ne bo opaženo. Če se pa bodo vpoševala načela, ki vsebujejo glavna pravila, smo lahko prepričani, da bo SKA imela kmalu zelo vidne uspehe.

Blaginjsko poročilo

je podal g. Levec. Bilanca aktiv znaša 1.720.000 dinarjev, čisti dobiček 841.000 Din. Dohodkov je imela PZ 231.000 Din, stroškov pa 203.000 Din.

Referent za radio

pri odboru PZ g. Miloš Stare je poročal, da je razmerje med Prosvetno zvezo in radijsko postajo zopet urejeno ter da je stopila zopet v življenje pogodba, sklenjena med PZ in poštanim ministrstvom od dne 4. februarja 1928. Radijska postaja je danes že tolikšen upravni in organizacijski aparat, da bi bil glavni odbor PZ preobremenjen z upravo postaje, če bi moral sam imeti v rokah vodstvo postaje. PZ pa ima v upravnem odboru svoje zastopnike. Uprava postaje je skušala skrbeti za to, da se čimprej uredi dolg, ki ga ima PZ. Na drugi strani pa je treba skrbeti za to, da ne trpi kvaliteta programa, ki je duša cele radijske postaje in o kateri moramo priznati, da se je pod vodstvom prof. Koblarja dvignila na višino, ki prekaša prejšnja leta. G. Stare je pozval, naj vsak po svojih močeh podpira delovanje radijske postaje, ker je last naroda ter moramo vsi skrbeti za njen napredek in razvoj.

V imenu

Zveze fantovskih odsekov

je poročal dr. Karel Capuder. Fantovska organizacija obstoja že nad 30 let, ki je bila zgled fantovskim organizacijam Čehoslovakov in Hrvatov. Zveza fantovskih odsekov je vztrajno delala. Konec novembra je priredila 5 dnevni tečaj za fante, ki se ga je udeležilo nad 700 udeležencev. Obenem so bile tudi duhovne vaje pod vodstvom g. Zagarja. Treba je omeniti tudi nastop športnega kluba »Planinec« v začetku septembra v Ljubljani na stadionu. Zveza fantovskih odsekov se je udeležila po odposlancih tudi telovadnih nastopov katoliških telovadcev na Dunaju. Govornik je nato razvil načrt kulturnega dela fantovskih odsekov za l. 1936-37. To delo bo vodeno pod geslom »Zgrinjajo se vrste našec«.

V imenu

Zveze dekliških krožkov

je poročala načelnica Marica Pogačnikova. Teh dekliških krožkov je okoli 110. V začetku novembra meseca je bil dvodnevni tečaj za voditeljice krožkov, v ozkih stikih je bila Zveza tudi s krožki mariborske škofije. Ustanovljeno je bilo več novih okrožij. Dekliški krožki so se udeležili tudi vseh večjih prosvetnih in verskih slovesnosti v preteklem letu. Za letošnje pripravljajo dekliški krožki sredi novembra isti tečaj. Glasilo dekliških krožkov je »Vigred«.

Poročilo Slovenske kršćanske ženske zveze

je podala ga. Golobova. Zveza je priredila večje število predavanj v ženskih in dekliških odsekih, dalje več zdravstvenih, gospodinskih in prosvetno-organizatorskih tečajev. Glasilo SŽKZ je »Vigred« in le žal je, da je še mnogo naših katoliških žen in deklet, ki so naročene na ženske liste, katerih vsebina dostikrat ni v skladu s katoliškimi načeli. Zeleti bi bilo, da naša katoliška prosvetna društva poskrbe, da bi v tem pogledu bilo več jasnosti.

V imenu

Zveze ljudskih odrov

je poročal g. Anton Moder. Zveza je izdajala glasilo »Ljudski oder« s prilogo »Vestnik«. Ljudske igre so letos dosegle že 20. zvezek, revija pa je stopila v svoj četrti letnik. Izposojevalnica iger je do sedaj obsegala 498 iger, od teh 278 rokopisnih in 220 v knjižni izdaji. Iz te zbirke je Zveza posodila 783 iger, garderobe je izposodila 336 odrom ter je priredila v začetku januarja dvodnevni tečaj za ljudske igre. Z letošnjo zimo se obeta primerna dvorana stari igralski družini Ljudskega doma, namreč v novi dvorani serafinskega doma oo. frančiškanov.

V imenu preglednikov je podal poročilo g. dekan Tomazič iz Trebnjega, ki je predlagal odboru razrešnico, blaginiku pa s pohvalo, kar je bilo enoglasno sprejeto.

Jesenice pod novim županom

Novi občinski odbor prevzel svoje posle Za večjo samoupravo občin

Jesenice, 4. novembra.

Danes popoldne je bila na Jesenicah prva seja novega občinskega odbora. Sejo je otvoril bivši predsednik občine g. Zabkar. Potek seje je bil zanimiv tako v pogledu resnosti do pravega dela, kot radi nekaterih opozicijskih medklic, ki so govorili o vsem drugem, samo o delu ne.

Po blaginjskem poročilu starega odbora se je razvila zanimiva debata o vsoti okrog 300.000 Din, ki ni vezana na kake proračunske postavke in s katero se lahko razpolaga. Dr. Stanovnik je svoj čas že na shodu menda omenil, da je stari občinski odbor to stvar potrošil in da pušča prazne blaginje. Proti temu je protestiral dr. Rekar iz opozicije L, češ, da ima občina zagotovljeno možnost poslovanja do meseca aprila z rednim denarjem, zato drugega denarja ne sme načenjati in ga po pravilniku tudi ne more. Prejšnja uprava je ta denar koristno naložila v investicije za zgradbe in za vodovod. Zupnik g. Krašna je omenjal, da je prejšnji občinski odbor pozabljal na Sv. Križ in da prav nič ni podpiral njegovega prizadevanja za razvoj tujškega prometa pri Sv. Križu, prosi, da se njegov kraj v bodoče vnaša v račun bolj izdatno.

Po zaključku te debate je prevzel posle novi župan g. Markež, ki ga je večina živahno pozdravila. Prevzemni govor novega župana je poveljal k sodelovanju vse delavoljne ljudi in pripomnil, da bo poleg svoje resne in odgovorne službe na županskem mestu delal tudi na tem, da dobi občine nazaj večjo samoupravo, ki jim bo omogočala uspešnejše delo. Njegov poziv k sodelovanju ni znak bojazni pred odgovornostjo, nego želja po večnem in uspešnem delu za blago jesenjskih občanov. Njegov govor so navzoči burno pozdravili. Po zapirski novega odbora je predlagal podžupan g. Arnež udanosno brzojavko Nj. Vel. kralju.

Zopet velik vlom v Slov. goricah

Ciganska tolpa — stalna nevarnost za imetje

Maribor, 5. nov.

Slovenske gorice vznemirjajo letos neprestano veliki vlomi, pri katerih trpijo zlasti trgovine. Skoraj vsaka četrta ali peta trgovina iz tega področja je že doživela vlomilski obisk, ki je bil le prepoostokrat uspešen. Vlomilci so vedno opravili svoj posel temeljito, če se jim je posrečilo vdreti v notranjost trgovine. Odnegli so, kolikor se je dalo naložiti. O takem vladu je bila obveščena mariborska policija tudi danes zjutraj. Iz Sv. Jurija v Slovenskih goricah se je pripeljal motoklist, ki je zaprosil na policiji za pomoč detektiva, da bi se pojasnil velik vlom v trgovino Milke Zorko. Omenjena trgovina ima pri Sv. Juriju dve trgovini, eno v hiši gostilne Caf, drugo pa v zgradbi gostilničarja Verglesa. Vlomilci so ponoči poskušali svojo srečo v obeh lokalih. Ker se jim je ponesrečilo, da bi vdrli v trgovino pri Cafu, so imeli več sreče v lokalu, ki se nahaja pri Verglesu. Vdrli so v trgovino skozi okno ter

jo skoraj docela izpraznili. Moralo jih je biti precej, da so lahko toliko količino blaga odnesli, mogoče pa je tudi, da so imeli s seboj voz. Tatvino so opazili že danes okoli 5 zjutraj. Povzročila je vsem kraju veliko razburjenje. Ljudje zopet sumijo, da je vlomila ciganska tolpa. Večino vlomov v Slovenskih goricah so namreč dosedaj izvršili prekmurski cigani, ki si najprej na svojih pohodih dobro ogledajo krajevne razmere, potem pa pridejo na skrivaj, oboroženi in v velikem številu ter izvršijo vlom. Taka vlomilska tolpa potuje samo po noči, čez dan pa se skriva v globini gozdov. Nakradeno blago odnesejo v bisagah, spotoma ukradejo kakemu kmetu konja in voz ter izginijo potem čez Muro. Plen razprodajajo potem cigane po Prekmurju za majhen denar. Zaradi takih vlomilskih pohodov je zavladala v Slovenskih goricah splošna mržnja proti ciganom.

Velike tatvine na zagorskem sejmu

Zagorje, 4. novembra.

V torek je bil v Zagorju običajni letni sejem, ki je bil radi bližnjega plačilnega dne prav dobro obiskan. Kramarjev in živine je bilo veliko, pa tudi kupcev ni manjkalo. Lepi voli, ki so jih prodajali po 3—5 Din, so bili skoraj vsi prodani raznim ljubljanskim mesarjem in v Italijo. Kakor ni-kjer, kjer je zbranih veliko ljudi, ne manjka zaparjav, tako jih tudi na tem sejmu ni bilo pogrešati. Toliko tatvin, kot jih je bilo prijavljenih v torek, zagorska kronika še nikoli ni zabeležila. Izvršeni je bilo kar osem večjih in manjših tatvin, raz katerih trpe škodo izključno sami revni ljudje. Tatovi pa niso bili domačini, temveč so prišli od nekje z Ilirvskega poskušati svojo srečo. Po-

setniku Zmrzaku Alojziju iz Colniš je neznan tat ukradel iz čepa ves izkupček za prodano kravo in še 400 Din, ki jih je imel pripravljenih, da poravnava z njimi davek, ki ga je nameraval isti dan plačati, tako da trpi nad 1800 Din škode. Njegov sosed Groščelj Ivan, poselesnik v Colnišah, pa je opazil tatvino 1400 Din, ki so mu bili izmaknjeni iz čepa, šele v trenutku, ko je hotel z njimi plačati kupljene čevlje. Občinska reva in vdova Tomčeva, ki je prišla na sejem, da si kupi krompirja, pa je bila ob svoj edini prihranek 200 Din, ki ji je bil ukraden. Zalostno je bilo slišati jok in tormanje teh revev, ki so zastoli iskali nesramne tatove, ki so po dobro opravljenem poslu hitro odnesli peče in ušhi zasledovanju orožnikov.

Pridejo v Kino Union VESELE ŽENE WINDSORSKE

Leo Slezak kot Falstaf
Magda Schneider

Drobne novice

Zahvala

Iz vseh krajev Slovenije in iz vse države sem ob priliki imenovanja za senatorja prejel toliko čestitk, da bi mi bilo nemogoče v doglednem času zahvaliti se vsakemu posebej; zato se s tem vsem prisrčno zahvaljujem za čestitke in izraze iskrenega prijateljstva. — Franc Smodej, senator.

Koledar

Petek, 6. novembra: Lenart (Lenko), opat; Helena, devica. Prvi krajec ob 2.28. Herschel napoveduje sneg in vihar.

Novi grobovi

† V Ljubljani je v 77. letu starosti mirno v Gospodu zaspal gospod Pavel Povše, posestnik in bivši inkasant Stavbne družbe d. d. Pokojni je bil nad 30 let zvest naročnik »Slovenec«. Pred letom se mu je na radiooddajni postaji v Domžalah smrtno ponesrečil sin. Pogreb bo danes ob pol 4 popoldne iz hiše žalosti, Rožna dolina, cesta 11., št. 25 na pokopališče pri Sv. Križu. Naj mu sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Promocije. Na zagrebški univerzi so bili 31. oktobra promovirani za magistre farmacije diplomirani farmacevti Jelka Trahnik, Ida Zarnik, Leon Bakarčič in Pavel Bohinc. — Čestitamo!

ka, Miklavžev — uvodna mladinska igrice, Mir in ljubezen — božična slika, O pustni noči, Dedščina, 6 Din; Božji volek in drugi — igre za mladinske odre, 6 mladinski iger: Božji volek, igrice v 3 deli, 6 Din; Pod božičnim drevescem, igrice v 2 deli, 3 Din; Siroti Marko in Zorica, Spletkar Niko, Krinke, Vstajenje, 18 Din; Zdelšek, Božične in druge mladinske igrice, 11 Din; Salomon-Vovk, Vrata, duhovna igra za advent in božič v 5 slikah, 20 Din; Gregorin, Kralj z neba, božična igra, 15 Din; Timmermanns-Kuref, Trije kralji, božična legenda v 3 zgodbah, 12 Din; Suster Drabosnjek-Kuref, Božična igra, 20 Din; Meško, Gobovi vitez, božični misterij v 3 slikah, 20 Din; Golja, Peterčkove poslednje sanje, božična povest v 4 slikah, 12 Din; Dekliški oder IV. zv.: Pred jaslicami, božična igra v 2 dejanjih, 7 Din. — Vse te igre dobite v jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Ljubljana

Za pravičnejšo odmero zgradarine v priključenih občinah

Občinski klub JRZ v Ljubljani je imel v torek, 2. novembra sejo, na kateri je razpravljala vprašanje odmere zgradarine lastnikom hiš v občinah, ki so bile lanske leto priključene ljubli. mestni občini in za katere je po inkorporaciji nastal v odmeri zgradarine neugodnejši položaj z ozirom na druge hišne posestnike v občini. Ti hišni posestniki (iz priključenih občin) so namreč prija-

Ali potrebujete sredstvo za iztrebljenje?

Zgodaj jutraj boste imeli normalno, milo izpraznjenje, ako ste vzeli na predvečer 2-3

ARTIN-DRAŽEJE
dr. Wandera.

Dobivajo se v vseh lekarnah v št. 12 dražje Din 8'— in v vrečkah po 2 dražje Din 1'50.
Ogl. reg. p. d. S. br. 12258 32.

— Naši javnosti. Naše društvo je že lanske leto opozorilo in prosilo vso našo javnost, zlasti pa p. n. starše, naj inštruirajo, posebno one iz akademskih vrst, ki inštruirajo njihove otroke-dijake, honorirajo tako, kakor za tako delo zaslužijo. Društvo slušateljev filozofske fakultete je že večkrat zahtevalo, naj honorar za eno uro inštruiranja ne bo nižji od 15 Din. Upoštevajte vendar, da se večina akademikov, ki morajo inštruirati, preživlja s honorarij, ki jih dobe od Vas. Akademik, če hoče živeti, je pravzaprav prisiljen, da sprejme inštrukcijo za kakršenkoli honorar, ali pa je prisiljen študije opustiti. Vedite, da akademiku, ki mu izplačuje preizek honorar, režeš slabši kruh, kakor ste mu ga dolžni. Vsak primer izrabljanja bomo znali pred vso javnostjo ožigosati. Opažamo pa tudi to, da p. n. starši zahtevajo od inštruktorjev odgovornost za uspeh in napredek v šoli, pri tem pa pozabljajo, da v eni uri inštruiranja tedensko ni mogoče nadoknaditi zamujene snovi. — Društvo slušateljev filozofske fakultete.

— Razpis službe zdravnik in zaščitne sestre. Mesno poglavarstvo v Ljubljani razpisuje službene mesti zdravnik-pripravnik in zaščitne sestre-pripravnice. Prošnje je vložiti do 14. novembra 1936. Natančnejši pogoji so v tozadevnem razpisu v »Službenem listu« kr. banske uprave dravske banovine z dne 4. novembra.

— Pri lenivosti črev in slabem želodcu z nerazpoloženjem za jed vsled zapeke, naj se rabi že davno znana in učinkovita naravna »Franz-Josefova« grenka voda. Zelo pogosto se potrjuje, da je »Franz-Josefova« grenka voda prav posebno koristno domače sredstvo, kadar gre za to, da se jutraj očisti prebavni kanal s salinskim sredstvom za odprtje.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Wallace Beery Garcia

v svoji najnovejši in najlepši vlogi

Danes premiera v KINUSLOGI V nemškem jeziku!

Epopeja junaštva in velike požrtvovalnosti — Kubanska revolucija. Napeta borba za življenje in smrt. — Ljubezenska idila v džungli. —

— Uprava »Naše zvezde«, Ljubljana, Streliška ulica 12-II., prosi vse gg. poverjenike, ki jim je bila poslana prva številka »Naše Zvezde« za dijake, da preostale izvide nemudoma vrnejo, ker prihajajo še vedno nova naročila.

— Izšla je 5. številka »Straže v viharju«. Nova številka prinaša naslednje članke: nadaljuje se serija člankov o »Fronti Moskve«, in »Poglavje iz zgodovine nafte«, končuje se ocena Vidmarjevega »Oslovskega mostu« pod naslovom »Niegov pogled na svet« ter članek »Individualizem, kolektivism in Katoliška socialna akcija«. Članek »Protikomunistična fronta« kliče na skupen nastop proti komunizmu, članek »Stalin-Trocki« podaja ozadje zadnjih procesov v Moskvi. Slede še članki: »Reprezentanca«, »Strajki?«, »Hodil po zemlji sem našel«, »Taktika ljudske fronte v Kini«, »Vrnite naše pravice«, »Nepotrebne jeremiade« in »Zgodba iz naših dni«. Stane celoletno samo 30 Din. Naroča se: Ljubljana, Miklošičeva c. 5. Dobí se tudi v trafikah.

— Prepovedan fisk. Službene novine št. 255 objavljajo, da je drž. pravništvo v Zagrebu prepovedalo prodajati in razširjati brošuro pod naslovom »Apel pošlenoi i demokratskoj javnosti«, ki je bila tiskana v tiskarni »Grafika« v Zagrebu in letaka pod naslovom »Dr. Vladko Maček o nečlovečnem postopku prema političkim osuđenici-ma« s podpisom dr. Vladko Maček, ki je bil tiskan v Zagrebu.

— Pri zaprtju, molitvah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz Josef« grenčice.

— Za Miklavža in božično dobro priporoča jugoslovanska knjigarna v Ljubljani sledeče igrice: P. Krizostom: Otroške igrice, 1. zv., — Miklavževi angelčki, Pasirčki pred nebeškimi vrati, Sveti trije kralji, 3 Din; Lah, Miklavž prihaja, trije prizori s pevskimi točkami, 10 Din; Rojci: Tončkove sanje na Miklavžev večer, igra v 3 deli, 15 Din; Ribičič, Igrice, zbirka lažjih mladinskih iger: Trapica — enodejanka, Vrabci — dvodejanka,

vili davčni oblasti za leto 1936 svoje dohodke od zgradb še pred priključitvijo in jim je bila torej zgradarina odmerjena na podlagi teh prijav, po priključitvi ljubljanski občini pa so nastale zanje še nove mesečne davščine (vodarina, gostiščina, kanalska pristojbina), kar znaša pri novih hišah 11, pri starih pa celo 14 odstotkov. Po navodilih davčnega oddelka fin. ministrstva za izvrševanje oddloka glede podaljševanja odmere zgradarine za l. 1936 na 1937 pa bodo pozvani na prijave le novi davčni zavezanci, dalje tisti, katerih dohodki od zgradb so se proti lanskim povečali za 25% in tisti, ki morejo dokazati, da so se jim zmanjšali proti lanskim za 25% ter morejo na podlagi tega prošiti za ponovno ocenitev. Vsem drugim se bo odmera zgradarine iz leta 1936 podaljšala na leto 1937. Ker bi se po tem odmerila zgradarina lastnikom hiš lani priključenih občin na podlagi še pred priključitvijo predloženih prijav (kjer nove mesečne davščine niso mogle biti še vpoštevane) tudi še v davčnem letu 1937, bi s tem seveda nastal zanje neugodnejši položaj z ozirom na druge. Zato je občinski klub JRZ sklenil tozadevno intervenirati pri slov. ministrstvu dr. Korošcu in dr. Kreku, da se ustanovi možnost ponovne prijave dohodkov od zgradb in prošnje za ocenitev tudi tistim lastnikom zgradb, katerih dohodki (od zgradb) z ozirom na lanske leto niso manjši za 25%. Na ta način bo dana hišnim lastnikom na novo priključenih občin možnost, da se jim pravično odmeri zgradarina in da jim bodo tako vpoštevane tudi nove mesečne davščine, ki so s priključitvijo pripadle nanje.

— Razstava mladih slikarjev in kiparjev vzbuja pozornost. Podprite mlade slikarje in kiparje vsaj s svojim obiskom. Odprta je dnevno od 9 do 19 v Jakopičevem paviljonu.

— Kino Kodeljevo igra danes in jutri dvojni spored: »Noč v Monte Carlu (Lillian Harvey) in senzacionalen film »Zastrupljena duša«.

— Nov avstrijski generalni konzul. Dne 3. novembra je prevzel vodstvo avstrijskega konzulata v Ljubljani novoinimovani generalni konzul g. dr. Herbert Schmidt. Novemu g. gen. konzulu želimo, da bi se v svojem novem delokrogu, ki meji na njegovo domovino, prav dobro počutil, da bi nadaljeval dobro delo njegovih prednikov na tem važnem mestu in pripomogel k uveljavitvi dobrih odnosov med obema državama.

— Po slopinjah Izraelcev na Sinajsko goro. Kogar zanima, po kakih pokrajinah je vodil nekdanji Mojzes Izraelce iz Egipta proti obljubljeni deželi, naj pride nocoj zvečer k predavanju Prosvetne zveze v verodno dvorano hotela Union. Predavatelj je univ. prof. dr. A. Lepi, ki je sam prepotoval te kraj, nas bo ob svojih skopičnih slikah vodil iz Kaire čez Sueški prekop na Sinajski polotok in tam skozi puščavo mimo lepo zeleni oazis in skozi divjeromantične vadije na zeliščno Sinajsko goro. Pokazal bo tudi znameniti samostan sv. Katarine pod Sinajsko goro, ki je bil radi svoje bogate zbirke dragocenih rokopisov že od nekdanj posebnega privlačna točka Sinajskega polotoka. Seznanil nas bo s prebivalci samostana, grškimi razkolnimi menihi in njih samostarskim življenjem, pa tudi s knjižnico, v kateri je predavatelj raziskoval staroslovanske rokopise. Predavanje bo spremljalo okrog 70 lepih slik.

— Javna zahvala. Na prošnjo »Društva slepih« je gospod Rudolf Warbinek velikodušno podaril glasovni za Dom slepih v Slari Loki. Za to izredno dragoceno darilo, ki bo uročim slepcem v njihovo življenje prineslo dokaj tolažbe, se podpisani odbor najsrčneje zahvaljuje, občinstvu pa to znano tvrdko, ki slovi po svojih klavirih in pianinih, toplo priporoča. — Odbor »Društva slepih« v Ljubljani.

— Smuška telovadba SPD: Predno gre smučar v zimsko naravo, je potrebno, da si utrjuje mišice, ker sicer čuti utrujenost in neprimerno bolečine v mišicah. Poleti, ko pri nas ni priče za smučanje, postane človek okoren in trd za gibe, ki so potrebni pri smuku. Slovensko planinsko društvo priredi tudi letos smuško telovadbo,

ki je priporočljiva za vse vrste smučarjev, t. j. začetnike in izvežbane smučarje. Vsak petek od 19.30 dalje in to skozi osem tednov bo v telovadnici II. dr. realne gimnazije redna smuška telovadba SPD. Prva telovadna ura se prične v petek, dne 6. tega meseca ob 19.30. Prijave sprejema pisarna SPD še danes do 19, pa tudi pred telovadno uro v telovadnici II. državne realne gimnazije.

— Izreden praznik vseh naših pevskih src bo 16. novembra t. l., ko počastimo s koncertom ljubljanskih pevskih zborov pod okriljem Hubadove pevске župe JPZ v počastitev 70-letnice prezasluznega pevca, Matičnega dirigenta, prvega ravnatelja ljubljanskega državnega konservatorija g. Mateja Hubada. Mož se je prvi izmed Slovencev posvetil izključno glasbi in je v Glasbeni Matiči ustvaril edinstveni pevski zbor, ki nam je Slovincem nele doma, marveč v tujini (Češko-slovaška, Poljska, Francija) pridobil ime pevsko izobraženega naroda. Za slovensko glasbo — pa tudi za jugoslovansko, saj je on prvi izvajal in izdal S. Mokranjeve šopke srbskih nar. pesmi — ima Hubad neprecenljive zasluge. Steber Gl. Matice, odgojitelj vseh naših prominentnih opernih pevcev, njih dobroti oče, svetovalec in prijatelj, naj vsaj ob 70-letnici sprejme na koncertu 16. t. m. skromne izraze hvalečnosti naroda za svoje umetniško delo — razprodano dvorano. Tekmovali bomo prav vsi, da mu napravimo tako veselje! Vslornice za koncert bodo na prodaj v Knjižnici Glasbene Matice na Kongresnem trgu, prodajali jih bodo pa tudi pevci in pevke naših društev.

— V mesni klavnici se bo jutri (sobota) ob 15 prodajalo na prosti stojnici prašiče in telečje meso po znano nižnji ceni.

— Brivski in frizerski pomočniki v Ljubljani za kolektivno pogodbo. Organizacija brivskih in frizerskih pomočnikov je sestavila načrt kolektivne pogodbe, s katero naj se uredi službeno razmerje v brivski in frizerski stroki ter se je obrnila do delodajalcev, da bi se čimprej začela pogajanja. Organizacija brivskih in frizerskih pomočnikov sklicuje v petek, dne 6. novembra ob 20 v mali dvorani Delavske zbornice (vhod iz Čopove ulice 3, 2. ul.) v Ljubljani: — sestanek, na katerem se bo razpravljalo o načrtu kolektivne pogodbe. Vabljeni prav vsi brivski in frizerski pomočniki in pomočnice, da se tega sestanka točno in polnoštevno udeležijo, ker gre za njihove pravice.

Maribor

— Vprašanje krušnih cen. Na našo večeršnjo tozadevno notico nam pekovski mojstri sporočajo sledeče: Ze pred dvema mesecema se je zvišala cena moke tako, da so pekarne delale z izgubo, vendar so lastniki ostali pri starih cenah, ker so upali, da je to zvišanje samo prehodno. Sedaj pa ne morejo več izhajati in so bili prisiljeni k povišanju, ki pa stvarno znaša samo 50 par pri kg in še to samo začasno. Čim se bo cena moki znižala, bodo tudi pekarne prodajale kruh po prejšnjih cenah. Moka, ki se uporablja v pekarnah, je pekovskega tipa, ter je vedno za 40 par pri kg dražja, kakor komercialna moka, kar pa občinstvo po navadi ne upošteva. Tudi ne odgovarja dejstvu, da bi bila nadzorna oblast v Zagrebu nastopila proti povišanju, kar dokazuje tozadeven odlok zagrebškega magistrata, izdan na podlagi razpisa ministrstva za socialno politiko, in s katerim se dovoljuje uvedba prodaje kruha po tako zvanem »komadnem sistemu«, kakor so jo upeljali tudi mariborski peki, ker je tudi za občinstvo mnogo bolj praktična. Združenje pekov v Mariboru ni samolastno zvišalo cen kruha, temveč se je izvršilo to v vseh mestih in po predhodnem posvetovanju z merodajnimi faktorji zaradi dejanskega zvišanja cen moke, kar je v javnosti itak znano.

— Občinske uprave v okolici v novih rokah. Novoizvoljene občinske uprave v mariborski okolici so že prevzele svoje funkcije. Na Pobrežju je novi župan g. Karel Stržina s svojim občinskim svetom že v sredo prevzel vodstvo občinskih poslov od dosedanjega župana g. Volka. V Košakih se je vršila prva seja novega občinskega sveta pod vodstvom novoizvoljenega župana g. min. v p. Vesenjaka večeraj ter so se konstituirali posamezni odseki, danes pa prevzame g. župan od svojega predhodnika posle vodstva košaške občine. V komunalno politiko mariborske okolice je s tem prišel nov duh delavnosti in napredka, ki bo gotovo kmalu viden na vseh področjih občinske uprave.

— Na svoji turneji po Jugoslaviji, kjer bo odigral več simulant v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu, se bo bivši svetovni šahovski prvak Capablanca ustavil tudi v Mariboru, kjer bo odigral z mariborskimi šahisti simulantko.

— Nedeljski šport. V nedeljo se bo vršilo nadaljevanje nogometnega prvenstva. Na Železničarjevem igrišču se srečata ob 15 SK Železničar in celjski Atletiki. To bo zadnja prvenstvena tekma Železničarja v letošnji sezoni.

— Mariborski Nemci, kakor pričajo razni irendentični članki v rajhovskih listih, polagajo veliko pažnjo na to, da v inozemstvu Maribor prikažejo kot nemško mesto. Zaradi tega bi se Slovenci morali izogibati vsemu, kar bi slabilo slovenski značaj mariborskega mesta. Na žalost moramo pibiti, da marsikaj delamo ravno obratno. V Mariboru imamo prosvetne institucije, ki vabijo kot predavatelje nemške znanstvenike, ki v nemškem jeziku predavajo. Pri teh predavanjih je videti tudi mariborske Nemce, katerih pri slovenskih kulturnih prireditvah ni videti. Ti ljudje nemška predavanja izrabljajo kot manifestacijo za nemški značaj našega mesta, nemški predavatelji pa dobí vtis, da se nahaja v nemškem mestu. Zato ob pričetku sezone predavanj apeliramo na vse prosvetne ustanove, naj nikar ne vabijo nemško govorečih predavateljev in naj ne napeljujejo vode na mlin maloštevilnih mariborskih nemških nacionalcev. Mariborska inteligenca, ki je po ogromni večini slovenska, ima pravico zahtevati, da ji predavatelji kulturo posredujejo v slovenskem ali vsaj v slovenskem jeziku.

— Prvenstvena nogometna tekma med kluboma mariborskega okrožja II. razreda Slavijo (Pobrežje) in Muro (Murska Sobota) se vrši v nedeljo popoldne ob pol desetih na igrišču v Magdalenskem parku.

— Usoden strel. V noči na četrtek so bili mariborski reševalci klicani s svojim avtomobilom k Sv. Juriju ob Pesnici, od koder so zapeljali v mariborsko bolnišnico nevarno ranjenega 22-letnega viničarjevega sina Jožeta Babiča. Pri ličkanju koruze je nastal med fanti spopad, v katerem je neki 17-letnik potegnil samokres ter oddal strel na Babiča. Kroglja mu je prebila levo roko ter obšla v kolku. Ima strelca so orožniki že doglali ter ga ovadili.

Celje

— Novi veterinarski referent. višji veterinarski svetnik g. Stupar Josip, ki je dosedaj služboval v Bosanskem Brodu, je v sredo dospel v Celje na svoje novo službeno mesto.

— Zbor zboruje. V sredo zvečer se la v prostorih Nabavljalne zadruge drž. uslužbenec v Prešernovi ulici vršil zopet sestanek Ljotičevega Zbora. Pri sestanku je bilo navzočih 29 oseb, od tega kakih 15 radovednežev. Govorila sta g. Turnšek, izdelovatelj kemikalij v Celju, in žrnkostavec g. Bavdek. V debato so posegali tudi razni drugi bojovníki, n. pr. g. prof. Janko Čuček. Samo po sebi je razumljivo, da so se bojovníki dotaknili tudi »Slovenec«, ker je svojačasno poročal, da se je nekega njihovega zborovanja udeležilo 7 oseb, kar je tudi odgovarjalo resnici. Sedaj so pa gospodje zborovci junaško prorokovali, da bo prišel čas, ko »Slovenec« ne bo imel v Celju niti 7 pristašev, temveč bo menda vse na njihovi strani. Drugače pa ni bilo na zborovanju nič posebnega.

— Nedeljski šport v Celju. V nedeljo ob 15 bo na igrišču SK Olimpa prvenstvena podzvezna tekma med SK Olimpom in SK Reko iz Ljubljane.

— Sejem plemenskih bikov v Sv. Juriju ob j. ž. je bil v torek, dne 3. novembra. Biki so bili najprej ocenjeni od komisije po točkah. Nato je bila določena uradna cena, ki je notirala od 1500 do 300 Din za žival. Predsednik komisije je bil g. I. Gosak, nastavnik od kr. banske uprave, člana komisije pa gg. kmetijska referenta iz Konjice in Smarja. Uspeh sejma je bil dober. Prignanih je bilo okoli 20 bikov, od tega je bilo 12 prodanih.

— Konferenca zaradi gradnje palače OUZD v Celju je bila včeraj na mestnem poglavarstvu.

— Kino Metropol. Danes ob 18.15, 20.30 »Djak prosjake« in najnovejši Merkurjev tednik. Ob 16 matineja »Cirkus Sarane«.

Ptuj

Po dolgem presledku gostuje mariborsko gledališče v Ptuj v petek, 13. t. m. Gostje bodo uprizorili znano Cankarjevo farso »Pohujšanje v dolini šentflorjanske«, ki je v Mariboru dosegla zelo velik uspeh. Režira glavni režiser J. Kovič, sodeluje pa skoro vse dramsko osebje. Posezite čimprej po vstopnicah!

Novo mesto

Za cerkveni koncert, ki ga za to nedeljo pripravlja pevski zbor kapiteljske cerkve, vlada vesplošno zanimanje. Sodeč po užitku, ki ga je doslej nudil ta pevski zbor pri raznih prilikah, moremo sklepati, da bo tudi prihodnja nedelja nudila poslušalcem užitka, ki bo ostal v trajnem spominu. Predprodajo vstopnic je prevzela Krajčeva trgovina.

Fotografije naših Alp

V četrtek zvečer je priredil foto-amater Cveto Svigelj filmsko predavanje, čigar čisti dobiček je namenjen društvu »Dom slepih«. Predavatelj je pokazal najprej vrsto diapozitivov, nato pa 16 mm filme s planiških tekem ter Komne in prizore iz orlovske gnezda. Po uvodnem zelo borbenem predavanju, v katerem je predavatelj govoril o »sposobnostih slovenskih fotoamaterjev, pomenu mednarodnih fotografskih razstav in postavil večnoveljavna pravila o vrednosti fotografskih slik ter o važnosti avtoritete, je pokazal z diapozitivi, kakšna mora biti po njegovem mnenju edina pravilna planinska fotografija. Zdi se, da se je predavatelj specializiral na fotografije potočkov, hudournikov in drevesnih štorov ter da smatra kot prototip planinske fotografije, fotografijo planin z izrazitim motivom v ospredju. Med razlaganjem tehnike in kvalitete posameznih diapozitivov je g. Cveto Svigelj vpletel zanimivo ugotovitev, ki se jo nam zdi umetno prav posebej podčrtati. Glede na ponavljajoče se mednarodne fotografske razstave, o katerih pomembnosti dvomi, je postavil trditve, da nagrade v inozemstvu ne pomenijo ničesar, ker se dele po principu: »Če boste Vi meni dali v Chicagu srebrno kolajno, Vam io bom jaz dal na razstavi v Ljubljani«. Torej je s fotografijo slično, kakor je po predavateljevem nadaljnjem pojasnilu z modernimi kompozicijami skladateljev, ki se igrajo po svetu tudi po principu: »Če boste mene igrali v Rimu, bom jaz Vas v Ljubljani«. Med poslušalci sicer ni bilo protesta, vendar dvomimo, če bi gospod predavatelj mogel svoje trditve v resnici dokazati.

Sicer nimamo tako debele legitimacije za avtoriteto, kakor jo ima gospod predavatelj in se bomo radi tega mnogo manj upali posvetiti kritiki njegovih slik. Vendar povemo, da smo nekateri njegove slike že videli na prejšnjem predavanju in da temnega diapozitiva ne upravičuje slabo vreme. Med pokazanimi slikami je bilo nekaj prav uspešnih in lepih, vendar o večini tega ne moremo trditi. Kar se tiče planinske fotografije, pa se predznamemo trditi, da odtehta Smolejevo »Megleno morje«, ki smo ga videli na zadnji mednarod. razstavi v Ljubljani vse predavateljeve diapozitive, pa najsí tudi ne bo fotografija niti najmanj umetniška.

Planiški historični dokument o letošnjih tekamah, ki obsega dve dejanji ozkega filma, je in ostane v resnici historičen. V resnici je škoda, da amater, ki ima na razpolago negativni material in aparat, zamudi priliko za tako edinstveno reportažo, kakor so jo omogočile planiške tekme. Nekaj motivov, penoram, skokov pri treningu in skokov pri konkurenci res nobenemu gledalcu ne poda tega, kar bi najkrajši žurnal pokazal. Izgovor s slabim vremenom pa je vprav posrečen, zlasti še zato, ker so številni posnetki v filmu s svojimi sencami dokazovali, da je sijalo ob snemanju tudi sonce in da je bil film kljub temeljitemu poznanju, ki ga ima predavatelj o fotografski tehniki, premalo osvetljen.

Optimalni (največji) efekt je predavatelj dosegel s filmom »Orlovsko gnezdo«, ki je vsakakor najboljši del vsega, kar je ta večer pokazal. V treh dejanjih je bila na to prikazana smuka na Komni, ki je ne glede na to, da je prikazovala slične motive kot planiški film, izredno utrujala z vedno se ponavljajočimi islimi dotvji. Res dober in filmski pa je bil posnetek smuči, ki drsajo po snegu naprej. Ta odlomek je v resnici lep in priznanja vreden, filmski posnetek, dočim smo vse druge stvari videli že pred leti mnogo boljše v Ravnikovem in Badjurovem filmu Vlti iz teh filmov so poazvestno prav gotovo kumovali tudi pri snemanju teh filmov, ki pa nikakor niso filmi, ampak izrazita filmanja fotografija. G. Cveto Svigelj je ponovno dokazal, da je sposoben foto-amater, nikakor pa ni mogel dokazati, da ima v sebi predpogoje za dobrega kino-amaterja. Ker pa g. predavatelj ni edini amater med Slovenci, bi mu prihodnje priporočili, da stopi z visokega pijedestala, na katerega se je postavil na predavanju in že kar v naprej v svojih, res odličnih reklamnih noticah, ki jih je časopisje pred tem večerom priobčevalo. — H. J.

Nova zbornica za TOI

Progllašene so za izvoljene tiste v industrijskem, trgovskem in gostinskem odseku — Boj v obrtnem odseku

Glavni volilni odbor Zbornice za TOI je danes na seji pod predsedstvom banskega tajnika g. Šinka sklepal o vloženih kandidatih listah za gostinski, industrijski in trgovski odsek in potrdil naslednje liste:

ZA GOSTINSKI ODSEK:

1. volilno okrožje: Ljubljana-mesto:

Kandidati:

1. Majcen Ciril, restavrat, Ljubljana (nosilec),
2. Koritnik Anton, hotelir, Ljubljana.

Namestniki:

1. Dolničar Maks, restavrat, Ljubljana,
2. Černe Jernej, hotelir, Ljubljana.

2. volilno okrožje: Dravska banovina izvenšči Ljubljane:

Kandidati:

1. Šerec Josip, kavarnar, Maribor (nosilec),
2. Windischer Josip, gostilničar, Novo mesto,
3. Lebič Ignac, kavarnar, Celje,
4. Peterlin Miro, hotelir, Kranj,
5. Berlić Josip, restavrat, Ptuj,
6. Šribar Vojko, gostilničar, Gradec p. Litiji,
7. Vezir Geza, gostilničar, Martjanci,
8. Škrli Ivan, gostilničar, Čevica 10.

Namestniki:

1. Čoh Stjepan, hotelir in restavrat, Rog. Slatina,
2. Olip Pavel, gostilničar, Lesce,
3. Krulej Ernest, gostilničar, Sevnica,
4. Detela Ivo, gostilničar, Dob.,
5. Kuntarić Ivan, gostilničar, Kostanjevica,
6. Wregg Rihard, gostilničar, Ljutomer,
7. Kac Franc, gostilničar, Zg. Bistrica,
8. Vukan Ludvik, hotelir, Dol. Lendava.

ZA INDUSTRIJSKI ODSEK:

1. volilno okrožje: Ljubljana-mesto:

Kandidati:

1. Skubec Rihard, gen. rav. TPD, Ljubljana (nosilec),
2. Ing. Knez Tomo, član upravn. sveta tvrdke Zdržene opekarne d. d., Ljubljana,
3. Čec Karel, rav. Jugoslovanske tiskarne r. z. o. z., Ljubljana,
4. Rojina Anton, javni druž. tvrdke Stavbeno in umetno mizarstvo A. Rojina in Comp., Ljubljana,

Namestniki:

1. Valentin Izidor, poslovođa tvrdke Premogovnik Liboje d. z. o. z., Ljubljana,
2. Dermastia Karel, poslovođa tvrdke Opeka, družba z o. z., Ljubljana,
3. Dr. Kotnik Franc, član upr. sveta tvrdke »Merkur«, trgovsko-industrijske družbe, Ljubljana,
4. Martinec Franc, mestni tesarski mojster, Ljubljana.

2. volilno okrožje: Dravska banovina izvenšči Ljubljane:

Kandidati:

1. Dr. Kari Ernest, član upr. sveta tvrdke Tovarna verig d. d., Lesce (nosilec),
2. Avenšek Ivan, poslovođa tvrdke Zabret in Komp., družba z o. z., Ljubljana,
3. Janc Florijan, poslovođa tvrdke Bogataj in Janc, d. z. o. z., Radovljica,
4. Burnik Bogomil, rav. tvrdke Rudnik in železarna, Store,
5. Vidmar Stane, imetnik tvrdke Prva jugosl. tovarna dežnikov in nogavic Josip Vidmar, Ljubljana,
6. Dr. Pavlin Ciril, rav. Zdržene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana,
7. Krejci Anton, rav. tvrdke Tvornica za dušik d. d., Ruše,
8. Lorber Rudolf, član upr. sveta tvrdke Delniška družba pivovarne Union, Ljubljana,
9. Širc Franjo, proizv. tekstilnih izdelkov, Kranj-Strazišče,
10. Ivanc Evgen, proizv. žičnih in lesnih izdelkov, Sodražica,
11. Ing. Kiepac Milan, rav. tvrdke Elektrarna Fala d. d. Belgrad, Maribor,
12. Laurich Alfred, imetnik tvrdke Laurich L., tovarna usnja v Konjicah.

Namestniki:

1. Dr. Obersnel Maks, prok. tvrdke Kranjska industrijska družba, Jesenice,
2. Kopač Jernej, poslovođa tvrdke Svečarna Pax Kopač in Stele, d. z. o. z., Ljubljana,
3. Kmetič Alojzij, rav. tvrdke Tovarne klobukov »Šešir« d. d., Škofja Loka,
4. Ahačič dr. Kozma, imetnik tvrdke Kajetan Ahačič, Tržič,
5. Olup Joža, imetnik tvrdke »Triglav« jugoslovanska izdelovalnica perila Olup Josip in drug, Ljubljana,

6. Ing. Bonač Stane, prokurist tvrdke Ljubljanska kartonažna tovarna in papirna industrija I. Bonač sin, Ljubljana,
7. Medić Franjo, poslovođa tvrdke Medič-Zankl, d. z. o. z., Ljubljana,
8. Tosti Avgust, član upr. sveta tvrdke Kolinska tovarna hranil d. d., Ljubljana,
9. Adamič Anton, poslovođa tvrdke »Ika« mehan. tovarna pletenin, d. z. o. z., Kranj,
10. Seunig Ivan ml., imetnik tvrdke »Seta« Ivan Seunig, Tacen p. št. Vid n. Ljubljano,
11. Majdič Demeter, javni družabnik tvrdke Majdič Vinko, Kranj,
12. Roglič Dragotin, indust., Maribor.

ZA TRGOVSKI ODSEK:

1. volilno okrožje: Ljubljana-mesto:

Kandidati:

1. Smrkoli Albin, javni druž. tvrdke Nickelsbacher in Smrkoli, trg. z dež. pridelki, Ljubljana (nosilec),
2. Merhar Anton, trg. s pletarskimi izdelki, Ljubljana.

Namestniki:

1. Volk Avgust trg. z dež. pridelki, Ljubljana,
2. Kačar Karel, trg. z zeliem, Ljubljana.

2. volilno okrožje: Dravska banovina izvenšči Ljubljane:

Kandidati:

1. Gorjanc Franc, trg. z lesom, Kranj (nosilec),
2. Pinter Ferdo, javni družabnik tvrdke Pinter Ferdo in Lenard Rado (trg. z železnino), Maribor,
3. Senčar Milko, trg. z meš. bl., Ptuj,
4. Elsbacher Konrad, imetnik tvrdke Elsbacher And., trg. z meš. bl., Laško,
5. Rojnik Ivan, trg. z meš. bl., Slovenjgradec,
6. Jelačin Ivan, trg. z meš. bl., Ljubljana,
7. Kavčič Josip, poslov. tvrdke Elegance, d. z. o. z., Ljubljana,
8. Senica Josip, trg. z meš. bl., Domžale,
9. Fazarinc Anton, trg. z spec. in kol. bl., Celje,
10. Plut Martin, trg. z meš. bl., Črnomelj,
11. Hrastelj Jože, trg. z meš. bl., G. Radgona,
12. Tavčar Franjo, poslov. tvrdke Jugoport, d. z. o. z., špedicija, Rakek,
13. Cukala Maks, trg. z meš. bl., hmeljem, lesom, Tabor, Ojstriška vas,
14. Kastelic Edmund, trg. z meš. bl., Novo mesto.

Namestniki:

1. Resman Jože, trg. z meš. bl., Zapuže pri Lescah,
2. Oset Miloš, trg. z meš. bl., Maribor,
3. Vilar Venčeslav, trg. z meš. bl., Ljutomer,
4. Pavlin Tinko, trg. z meš. bl., Trbovlje,
5. Fürsager Leopold, poslovođa tvrdke tvor. orožja, d. z. o. z., Radovljica,
6. Logar Jernej, trg. z meš. bl., št. Vid n. Lj.,
7. Verbič Anton, trg. s spec. bl., Ljubljana,
8. Augustin Ivan, trg. z dež. prid., Reteče,
9. Smolčnik Ivan, javni druž. tvrdke Klobasa Janko in Smolnik Ivan, (trg. z meš. bl.), Slovenjgradec,
10. Onič Davorin, trg. z meš. bl., Ribnica,
11. Kržišnik Ludvik, trg. z usnjem, Rajhenburg,
12. Vidmar Ivan, trg. z meš. bl., Brežice,
13. Macun Anton, trg. z manuf. in konfekcijo, Maribor,
14. Šircelj Srečko, trg. z meš. bl., Mokronog.

Ker je bila za industrijski, trgovski in gostinski odsek v obeh okrožjih vložena samo po ena kandidatna lista v odprtem roku, je Glavni odbor vse kandidate za zbornice svetnike, odnosno namestnike v smislu člena 25 ministrske volilne uredbe obenem proglasil za izvoljene.

Glavni volilni odbor je na svoji seji dne 5. novembra potrdil za obrtni odsek listo za 4. volilno okrožje, Ljubljana-okolica, katere nosilec je g. Ivan Šimenc, vrtnar v Ljubljani.

Glavni volilni odbor bo v petek, najkasneje v soboto pretresal ponovno dole kandidatne liste. Tako, da je v soboto pričakovati končne objave list za obrtni odsek. Gotovo je že danes, da sta v nekaterih volilnih okrožjih po dve listi, od teh ena kompromisna, in da se bodo tam tudi vršile boje volitve.

Naše gospodarstvo v septembru

Pravkar smo prejeli mesečni tabelarni pregled našega gospodarstva za mesec november, katerega je izdala Narodna banka v Belgradu. V naslednjem prinašamo glavne podatke tega pregleda, kjer smo pa že izpustili podatke, katere itak objavljamo na tekočem: izkaz Narodne banke, podatki o naši zunanji trgovini itd.

Golobje in jastrebi so komponirani na misli nedolžnega, ki trpi zaradi sovraštva evcije okolice, ki je tako kakor golob v krempljih jastrebovih. Tak je študent Jorgi, ki je doživel svojo veliko ljubezen do Columbe, vaščanke, vnukinje starega in klenega Remunda Corbu, nekdanjega preganjalca Jorgijeve družine. Iz zapiskov blednega Jorgijeja, ki je postal melanholičen v obupu nad življenjem, zaprt vase in oduren do vseh ljudi, izvem, da je tako živčno obolen, ker so ga obtožili kraje Corbujevega zaklada. Razmere uničijo njuno ljubezensko razmerje. Obdolžitev starega Corbuja ima svoj vzrok še v etari sardinski krvi osveti, kajti do popolne sprave med obema družinama zaradi odločne borbe za resnico Innasia Arrasa še ni prišlo. Jorgije čaka smrti v svoji koči ter mu je edini zaupnik zdravnik in »hlapčič« Pretu ter misel na Colombo, ki jo njegovo arce še vedno čaka. To bi bila vsebina prve knjige. Druga pa opisuje Colombino bolelost, ko skuša tretji pod vplivom rodbine svoje arce ter privoli v zaroko z bogatim vdovcem, ki ga pa ne ljubi. V tem pa se pojavi v vasi solčna komisarija sestra, ki zve za zgodbo to nesrečne ljubezni in iz romantične zvedavosti poseže vmes ter — v tretji knjigi — prinese življenje v Jorgijevo hišo in arce. Colomba se sicer skuša dvigniti na svoje noge ter poiskati nazaj svojo ljubezen — toda prepozno. Jorgije se vrača zdrave in ljubezen po komisariji Marijani in ko usoda tudi odkrije pravega tatu, mu je tudi ime oprano ter more ves poln nade v življenje »pričakovati novega jutra«.

To je gola fabula romana, ki niti malo ne more še podati polnote Deleddinega romana. Pravo vrednost mu dajejo ostri opisi oseb in njih straši, predvsem pa opisi navad med sardinskimi vaščani, večni boj med družinami ter njih veličastna sprava. Zdi se mi, da heremo romantične

Zakaj ne bi bili tudi Vi dobro in okusno oblečeni,

ko imate tako izbiro modernih in okusnih vzorcev našega priznane prvovrstnega pa vendar cenenege blaga?

Cene našega blaga za obleke so od 120— do 180— dinariev po metru

VLADA TEOKAROVIĆ & KOMP.

P A R A C I N

Tkanine za vsak žep in vsak okus

Tovarniške prodajalne: LJUBLJANA, Gradišče 4 in v vsakem večjem mestu Jugoslavije

BORZE V SEPTEMBRU 1936.

Promet v vrednostnih papirjih na naših borzah je znašal 25 milij. (avgusta 1936 8 milij., lani septembra pa 27 milijonov din.) Skupno je dosegel promet v vrednostnih papirjih v prvih 9 mesecih leto 174 milij. din, dočim je znašal lani v prvih 9 mesecih 348 milij. din, v glavnem največ prve tri mesece (175 milij. din).

Promet v devizah in valutah je dosegel v septembru letos 299 (avgusta 249. septembra lani pa 145) milj. din. Promet je torej v septembru dosegel rekordno višino ko' že dolgo ne, bil pa je že v avgustu znaten. Zato je ves promet od prvih 9 mesecev lani narasel v prvih 9 mesecih letos od 1.148 na 2.014 milij. dinarjev.

V naslednjem objavljamo povprečne tečaje najvažnejših državnih papirjev za zadnja dva meseca in september lani:

	sept. 1935	avg. 1936	sept. 1936
vojna škoda	368.11	361.95	366.17
7% invest. pos.	82.46	84.21	84.42
agrarij	47.—	48.39	48.37
begl. obveznice	66.67	68.96	68.86

Iz tega pregleda je razvidno da je nivo tečajev od avgusta na september letos narasel le pri 7% investicijskem posojilu pri ostalih pa je nekoliko popustil. V primeri s septembrom lani pa je zopet bil letos višji razen pri vojni škodi. Višje tečaje pa bo gotovo zopet pokazala statistika za oktober in po sedanjem razvoju sodeč tudi v novembru letos.

GIBANJE CEN.

Indeksi cen na debelo je letos po padanju do junija od tedaj naprej zopet začel naraščati in je tudi v septembru zabeležil dvig. V naslednjem podajamo gibanje cen v veletrgovini kakor tudi gibanje cen na drobno v najvažnejših mestih v naši državi:

Cene na debelo:

	sept. 1935	avg. 1936	sept. 1936
skupni indeks	67.8	66.0	67.0
rastl. proizvodi	78.1	60.8	60.4
živina in proizv.	53.6	62.6	64.9
miner. proizv.	80.4	80.8	80.8
indust. proizv.	67.3	67.6	69.2

Cene na drobno:

	sept. 1935	avg. 1936	sept. 1936
Belgrad	78.7	77.7	78.2
Zagreb	78.5	79.5	79.5
Ljubljana	82.1	83.2	82.2
Skoplje	81.4	84.7	85.1

Med cenami na debelo so narasle v septembru cene živine in proizvodov kakor tudi industrijskih izdelkov, dočim so cene mineralnih proizvodov ostale neizpremenjene, cene rastlinskih proizvodov pa so narasle.

Indeks cen na drobno kaže, da so v zadnjih treh mesecih v Belgradu, Zagrebu in Skoplju cene naraščale, pri nas pa že od maja nazadujejo. Zal Narodna banka ne objavlja detajlnih podatkov o sestavi indeksa cen na drobno po posameznih skupinah in ne moremo analizirati gibanja cen na drobno kot bi hoteli.

DENARNI ZAVODI.

Skupne vloge v naših denarnih zavodih so v teku meseca avgusta zmanjšane od 10.602 milij. na 10.579 milij. din, torej za 23 milij. din. S 1. avgustom so dosegle eno najvišjih stanj v zadnjih letih. Ker je stanje vlog pri obeh privilegiranih zavodih (Poštna hranilnica in Drž. hipotekarna banka) ostalo neizpremenjeno, je to nazadovanje pripisovati izključno le zasebnim zavodom in to manjšim. Kajti statistika 20 velikih bank v državi izkazuje v septembru nazadovanje vlog le za 2 milij. din.

Razvoj poslov pri 20 velikih zasebnih bankah nam kažejo te številk (v milij. din):

	sept. 1935	avg. 1936	sept. 1936
vloge	3.154	3.062	3.064
blagajna	256	256	289
posojila	4.333	4.088	4.081

Po večjih kreditih v avgustu 1936 (tedaj se je povečala vsota posojil za 81 na 4.088 milij. din) so krediti 20 velebank zopet nazadovali.

PROMET.

Število natovorjenih vagonov je naraslo od avgusta na september od 145.000 na 155.000 in je letos dvig večji kot je bil lani. Lani septembra je znašalo število natovorjenih vagonov 153.000.

Skupno je naraslo število natovorjenih vagonov 1.000.000 v prvih 9 mesecih lani na 1.164.000 vag. v prvih 9 mesecih letos.

Jugoslovansko-švicarska kompenzacijska trgovina. Med Svico in Jugoslavijo je prišlo do kompenzacijskega posla. Glavna zveza srbskih kmetijskih združenj v Belgradu je prodala v Svico 500 vagonov pšenice za krmo, velik del te pšenice je bil že odposlan. Za protivrednost pa bo Svica izvozila v Jugoslavijo plemensko živino.

Borza

Dne 5. novembra.

Denar

V zasebnem kliringu so danes funte nudili na ljubljanski borzi po 240.50. V Zagrebu je funt popustil na 239.20—240.80. V Belgradu pa na 239.95—241.55.

Avstrijski šiling je na ljubljanski borzi nadalje popustil na 8.68—8.78, na zagrebški borzi na 8.63—8.73, na belgrajski borzi pa na 8.6142—8.7142.

Grški bini so beležili v Zagrebu 32.90—33.60, v Belgradu pa 33.25 blago.

Italijanske lire so v zasebnem kliringu danes izredno popustile. V Zagrebu so bile zaključene po 2.65, v Belgradu po 3 jih nudili po 2.90.

Nemški čeki so v Ljubljani nadalje popustili na 14.07—14.27, v Zagrebu na 13.9450—14.1450, za sredo novembra na 13.8750—14.0750, za konec novembra na 13.81—14.01, za konec decembra na 13.75—13.95. V Belgradu so beležili 13.9183 do 14.1183.

Ljubljana. — Tečaji s primom.

Amsterdam 100 h. gold.	2337.65—2352.25
Berlin 100 mark	1743.03—1756.91
Bruselj 100 belg.	732.45—737.51
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	211.74—213.79
Newyork 100 dolarjev	4304.76—4341.07
Pariz 100 frankov	201.59—203.03
Praga 100 kron	153.44—154.54
Trst 100 lir	227.70—230.78

Skupni promet na zagrebški borzi je znašal 1.882.607 din; na belgrajski pa 4.205.000 din.

Curih. — Belgrad 10, Pariz 20.2325, London 21.2725, Newyork 435.125, Bruselj 73.50, Milan 22.95, Amsterdam 234.50, Berlin 175, Dunaj 77.5 (81.35 izplač.), Stockholm 109.70, Oslo 106.90, Kopenhagen 95, Pariz 15.40, Varšava 81.75, Budimpešta 85.75, Atene 3.90, Carigrad 3.45, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.3875, Buenos Aires 1.21.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% invest. posojilo 85—87, agrarij 48.75—49.75, vojna škoda promptna 380.50—384, begl. obveznice 67.75—68.75, 8% Blerovo posojilo 86—86.50, 7% Blerovo posojilo 76—77, 7% pposojilo Drž. hip. banke 88.50—89.50. — Trboveljska 180—190.

Zagreb, državni papirji: 7% investicijsko posojilo 85 den., agrarij po 100 din 47 denar, 500—1000 din 48—49.50, vojna škoda promptna 380—382 (380), begl. obveznice po 500 din 66.50—67 (66.50), po 2500 din 67.50—68, po 5000 din 69—69.50, dalm. agrarij 64.50 denar, 8% Blerovo posojilo 85.50 denar, 7% Blerovo posojilo 76.25—86.75, 7% posojilo Drž. hip. banke 91 blago, 7% stab. pos. 84.50—86. — Delnice: Priv. agrarna banka 192—195, Trboveljska 180—190, Osj. sladk. tov. 135—150, Dubrovačka 200 din.

Belgrad, državni papirji: agrarij 49.50 blago, vojna škoda promptna 378—378.75, 11. 377 denar (377), 12. 376.50—378, begl. obveznice 69.25—69.50 (69.50, 69.25); 67—67.50, 8% Blerovo posojilo 85.75—86.50, 7% Blerovo posojilo 76.50—77, — Delnice: Narodna banka 6900—7000, Priv. agr. banka 193—194 (194, 193.50).

Zitni trg

Novi Sad. Ječmen: bč., srem. 64 kg 105 do 107.50, bč. spomladni neizprem. — Vse ostalo neizpremenjeno. — Tendence neizprem. — Promet srednji.

Kulturni obzornik

Grazia Deledda:

Golobje in jastrebi

Roman. Prevel dr. Joža Lovrenčič. Ljubljana, 1936. Jugoslovanska knjigarna. Strani 270.

Pisateljica Grazia Deledda, ki je pred meseci umrla, spada med svetovno znane pisateljice, saj je l. 1927 dobila celo največje svetovno književno priznanje — Nobelovo nagrado za leposlovje. Do tedaj jo je svet malo poznal, in še tisti, ki so jo poznali, so dvomili v njeno svetovno vrednost. Mi je dozdaj nismo poznali po večjih delih, toda po tej povesti, ki je zdaj izšla v zbirki »Ljudskih povesti«, ji moramo dati ceno velike pisateljice. Tudi Grazia Deledda je dokaz, da se pisateljski geni rodi, ne privzgoji, kajti sistematične izobrazbe nima več kakor samo navadno ljudsko šolo na otoku Sardiniji (mesto Nuoro), vso drugo modrost pa je dobila iz življenja. Deledda zna gledati svojo okolico, predvsem vaščane svoje divje domačije, gorate Sardinije, polne solnca, strasti in ljubezni ter sovraštva, najznačilnejši potez junaških otočanov, ki so v tem sorodni Korzičanom. Njena ženska romantika se dobro veže z realistično resničnostjo pokrajine. Iz tega okolja je napisala skoraj dvajset romanov, med njimi tudi roman »Golobje in jastrebi« iz leta 1912, ki vsebuje vse značilnosti Deleddinega peresa: ostro opazovanje krepkih, karakternih ljudi, zrastlih s svojo zemljo; toplo srce in smisel za odkrivanje vseh odtenkov v duši, ter globoko versko prepričanje, ki daje njenim povestim polno katoliško vsebino.

zgodbe Meriméejeve s Korzike (Colomba), prav isti ogenj in motiv se vije skozi vso povest, le da je prevelika romantika francoskega pisatelja dobila v Deleddi realističnejše in resničnejše podobe (Innasia Arras). Toda Deledda podaja to romantično folkloro s stališča prepoveditelja, realista, ki je mnenja, da je treba vsako praznovestvo, mazaštvo, krvno osvetlo premagovati ter preko to romantične ostaline začeti novo življenje. To je didaktična misel njenega romana, ki je ni znala niti hotela skriti, da si sama v sebi polna romantične čustvenosti. Bolezen Jorgijeja, Colombino trpljenje, Marianina usmiljenost in ljubezen, razmerje do cerkve — to so neznani čustveni odnosi med ljudmi, ki jih ženska duša velike pisateljice z nenavadno finostjo psihološko razgrinja pred nami in to v pristnem, plastičnem sardinskem svetu, ki v njeni oblikovalni, ustvarjalni moči raste pred nami kot nov otok v našem literarnem zemljevidu. Odkriva nam nov svet in nove ljudi ter niti, ki vežejo današnjega sardinskega človeka z junaško romantično preteklostjo.

Roman je prevedel prof. dr. Jože Lovrenčič v dobrem jeziku ter smo prepričani, da ga bo z veseljem vzeli v teh jesenskih dneh vsakteri v roke. Jugoslovanska knjigarna pa je storila prav, da je dala vaški roman te svetovne pisateljice v zbirko »Ljudskih povesti«, kamor je že prej uvrstila podobno grajeno Kukučinovo pomorsko zgodbo »Hišo v bregu«, ki med dosedaj izdanimi knjigami te založnice še najbolj spominja na Grazia Deledda.

Slovenec predsednik Slovenskega instituta v Krakovu. Ob krakovski univerzi obstoja tudi posebni »Studium slowiańskie« (Slovanski institut), v katerega se stekajo vse vednosti o

slovanskem svetu, tako v književnosti, etnologiji, historiji itd. Dosedajni voditelj tega zavoda je bil prof. Kazimir Nitsch, eden najboljših dialektologov v poljskem znanstvenem svetu ter velik prijatelj Slovencev, ki pa je te dni stopil v pokoj ter je na njegovo mesto izvoljen redni prof. Jagiellovske univerze prof. dr. Vojislav Moš, znani slovenski umetnostni zgodovinar in pesnik. G. profesor je tudi redni član poljske Akademije znanosti in umetnosti ter urednik centralne umetnostno zgodovinske revije. Zanim

Prva pot Svena Hedina v Lhaso

Spomladi 1901 je odšel Sven Hedin iz premovališča v puščavi Gobi, v osrčju Azije, proti jugu, proti Lhasi, budističnemu Rimu, kamor doletel še ni stopila noga Evropeca. Sio štirinajst tovrstnih živali in trideset ljudi je šela njegova karavana, največja, kar jih je dotlej vodil.

Ker mu je bila, kot Evropecu, pot v Lhaso pod smrtno kaznijo prepovedana, je krenil po skriti poti ter nad dva meseca potoval čez Tibetansko planoto, visoko nad 5000 m, preden je naletel na prve domačine. Bili so lovci in so pobegnili pred njim. Da ne bi vzbujal s svojim prihodom prevelike pozornosti, je pustil karavano na nekem pašniku ter odpotoval sam z budističnim lamo Šereb-om in enim izmed dveh kozakov, ki mu jih je poslal ruski car, dalje proti jugu, proti Lhasi.

Kozak in lama sta bila budistične vere, zato jima je bilo romanje v Lhaso dovoljeno. A da bi v Sven Hedinu nihče ne slutil Evropeca, se je moral preleviti v popolnega Mongola. Obrnil si je glavo in brado in ker je bil premalo ogorel, si je obraz pobarval. Vsa oprava, od sedla do zadnje čaše, je bila mongolska. Jedel je na mongolski način z rokami. Okrog vratu je nosil mongolski rožni venec in ves čas, kar je bil skupaj z lamo, se je učil od njega mongolskega jezika. S seboj je vzel le uro, kompas, orožje in nekaj drugih najpotrebnejših stvari, kar je skril nad dno prtljage. In da bi vzbujal čim manj pozornosti, je postal poglavar karavane kozak, Sven Hedin pa le njegov sluga. Kmalu po odhodu so jim ponoči ukradli tatje dva konja. Naslednje noči pa so jih vzemirjali jezdec, ki so, se v temi nenadno približali njihovega šotoru, potem pa spet zginili. Bili so obdani od ogleduhov.

Ko so prispeli do prvih domačinov pastirjev, so jih ti blagohotno sprejeli. Toda v veliko Sven Hedinovo presenečenje, je kmalu pokazal eden izmed njih nani: »Peling«, t. j. Evropec. In to kljub temu, da si je radi dežja dvakrat dnevno barval obraz z sminko. Vendar so potovali dalje.

Ko so bili oddaljeni še 270 km od glavne karavane, so stopili v njihov šotor trije domačini. Obešli so lamo z najrazličnejšimi vprašanji. Predvsem jih je zanimala glavna karavana; dalje ali potuje z lamo tudi kak Evropec, ali so oboroženi, zakaj so si izbrali tako skrito pot in ne potujejo po romarski poti? Lama je odgovoril, da potujejo v Lhaso, medtem ko glavna karavana počiva. Evropeci, da so ostali v glavnem taboru. Pred odhodom je ukazal poglavar te trojice, da ga morajo drugi dan čakati na istem mestu.

Ponoči je bilo čuti pri sosednjih šotorih velik nemir. Zjutraj so jih spet obiskali trije domačini. Hoteli so videti Hedinove oči. Gotovo so mislili, da imajo vsi Evropeci modre oči in plave lase. Zato so se zelo začudili, ko je snel Hedin črna očala in so videli, da so njegove oči prav tako temne, kakor njihove. Čez pol ure je prišel neki lama ter jim sporočil, da so vsi trije njegovi jetniki, dokler ne dospe odločitev od najbližjega predstojnika, da-li naj jih pusti dalje ali ne. Ako ga ne ubogajo, bi jih moglo stati življenje!

Kmalu nato so se pričeli zbirati pri sosednjih šotorih jezdec, oboroženi z najrazličnejšimi orožjem. Mobilizacija za obrambo Tibeta pred napadom sovražnim napadom. Tedaj se je zadrževala

vsa tropa jezdecov proti Hedinovemu šotoru in ko je že mislil, da ga bodo poteptali, se je truma razpolovila ter krenila nazaj odkoder je prišla. Ta razburljiv prizor so ponovili še parkrat, najbrž zato, da bi prestrašili tujce, nato pa so razjahali in pričeli za vajo streljati v tarčo.

Za večerjo sta prinesla v Hedinov šotor dva domačina masti in kislega mleka. Odkodnina nista smela vzeti. Ker pa je Hedin odklonil štiri strazarje, ki so prišli, da bi ga čuvali ponoči, ga je zato stražilo sedemtrideset mož. Tudi naslednji dan so jim nanosili sosedje več kot dovolj hrane — vse brez odkodnine. Od šotoru pa se niso smeli oddaljiti več kot 50 korakov.

V okolici se je nabiralo vedno več oboroženih mož in ker tudi zasliševanje ni hotelo biti konca, je Hedin zagrozil, da bo vrgel vsakega iz šotoru, kdor se bo še drznil vstopiti vanj. To je pomagalo, kajti silno so se ga bali. V Lhaso pa so odhajali vsak dan sli, da poročajo dalai — lami o za držanju Evropecev.

Nato je prišel tolmač poglavarja iz Nekuja. Vsako njegovo vprašanje je izražalo silen strah pred glavno karavano, češ, da je samo predstraža mogočne vojske, ki dere od severa. Sedaj je bilo vseeno, kdo so tujci: v Lhaso ne smejo, toda tudi nicesar žalega se jim ne sme pripetiti.

Končno je prispel sam poglavar iz Nakčufa, Kamba-Bombo. Cela vas šotorov je zrastle v bližini Hedinovega šotoru. Takoj je došel tolmač in povabil Hedina v guvernerjev šotor na prigrizek. Toda ni imel Hedin prve opravka z Azijati. Na gostijo bi moral neoborožen in to je bil namen vabila: ločiti ga od orožja, ki so se ga Tibetanci silno bali. Zato je odgovoril drzno, dasi tvegano, naj poglavar obišče njega, ako hoče govoriti z njim, Hedin, da ga ni klical, on hoče le vedeti ali sme dalje proti Lhasi ali se mora vrniti. Če se bo moral vrniti, naj si guverner sam pripiše posledice. Dve uri se je trudil tolmač, da bi pregovoril Hedina, da bi šel na pojedino; zaman.

Tudi guverner se je šele čez par ur odločil in prijel z vsem svojim sijajnim spremstvom k Hedinu. Pozdravila sta se prirčno. Tudi guvernerja je zanimala najbolj vojska in gorovju, glede Hedina je bil očividno na jasnem Tibetanci so mislili, da tiči v gorovju na tisoče vojakov in če bi se zgodilo Hedinu kaj žalega, bi preplavili ves Tibet.

Za slovo je guverner odločno povedal Hedinu: »Ne napravljaj mi nobenih skrbi; izpolnjujem le svojo dolžnost po nalogu, samega dalai — lame. Samo en korak dalje in izgubite glave!« In potegnil je z roko preko vratu kakor z nožem. Na Hedinovo zahtevo je še obljubil, da mu bo podaril dva konja v nadomestilo za ukradena dva. Nje same pa naj posebna straža povede nazaj k glavnim karavanam.

Težke očitke je moral slišati še Šereb-lama, ki je postal izdajalec, ker je pripeljal sumljive Evropece v Tibet. Nikdar več ne bo smel prestopiti svetega ozemlja. Drugi dan je Hedin obiskal guvernerja in ga še enkrat prosil, da bi ga pustil dalje v Lhaso, samega, neoboroženega, v guvernerjevem spremstvu. Toda vsa zgovornost je bila zaman, moral je nazaj proti severu.

Madrid, podoba z letala španskega glavnega mesta, ki obsega 67 kvadratnih kilometrov in ima 800.000 prebivalcev. V sredi je nekdanja kraljeva palača na obrežju reke Mazanares.

Ameriški predsedniki v ljudski govorici

Lincoln.

Ko se je Lincoln razgovarjal z generalom Mac Clellanom, je grajal generalovo politiko. Nejevoljen je general zavrnil Lincolnu:

»Kaj mislite, da sem norec?!«

»Nikakor«, je mirno odgovoril Lincoln in smehljal se dodal: »Je pa tudi mogoče, da se motim.«

Grant.

Ko je bil general Grant izvoljen za predsednika, je potoval po Združenih državah. Prišel je tudi v Providence in je bival kot gost v hiši guvernerja Burnsidea. Godba ga je pozdravila, ljudje so mu vzklicali. Burnside je odprl okno in je prosil skromnega predsednika, naj se vendar zahvali navdušeni množici. General Grant je prav nerad pristopil k oknu in se molče priklonil, kot je bila njegova navada. A vzklajajoča množica bi ga bila rada slišala govoriti, toda Grant je odkimal. Tedaj se je odzval glas iz množice:

»Samo dve besedici, general!« Zela se je, ko je izpolnila Grant je odprl usta in zaklical na cesto: »Ne, gospod!«

Arthur.

Ko je bil za predsednika Chester Allen Arthur, (1882), je nastopala po Ameriki slavna pevka Adelina Patti. Predsednik jo je slišal peti in jo je občudovaje pohvalil, kar je pevko jako počastilo.

Kmalu zatem so jo prosili, naj sodeluje pri svečanem koncertu v prestolici. Govorili so, da ima pri tem tudi predsednik svojo srčno željo. Patti je zahtevala za ta edini večer 5000 dolarjev; to je impresariju kar sapo zaprlo. Slednjič se je upal ugovarjati, češ, da niti predsednik ne zahteva za ves mesec toliko ko ona za en sam večer.

»Prosim«, je dejala Adelina Patti, »če je predsednik cenejši, naj pa predsednik poje!«

Taft.

Predvojni predsednik Združenih držav, William Howard Taft, je bil radi svojega obilnega života jako priljubljen. Mere njegovega telesa so seveda ustrezale meram njegovih oblek, ki so zahtevale nenavadno veliko blaga. V Ameriki so se radi tega tečkrat norčevali, česar pa ni nihče zameril. Se dandanes si tozadevno pripovedujejo tole zgodbo:

Taft je bil časih na počitnicah v kanadskem kopališču Murray Bay in jako rad se je pogovarjal z ondornimi ribiči. Ko je nekoč povedal svojemu ribiškem znancu, da kmalu odpotuje, se je ribič

Rešitev: Odbira'nica

Vzeti moraš v vsaki besedi prvo in zadnjo črko, da dobiš:

Ali ste že poravnali naročnino za »Slovenca«?

Rešitev Zlogovnice v verigi

Navada, davica, Carigrad, Gradčanka, kadilo, lopata, tabela, labora, Radoha, Haloze, zelena.

Rešitev Nagradne križanice

Vodoravno: 3. vas, 4. kri, 6. os, 9. počivajte v miru, 18. ave, 19. Laze, 20. otep, 21. gad, 22. kes, 24. Obir, 26. Anka, 28. kje, 29. noga, 30. lipa, 31. aloa, 33. urok, 35. Ob, 38. igla, 41. osa, 42. nuja, 43. obla, 44. Alt, 45. lov, 47. Arad, 50. cmok, 53. žir, 54. idila, 55. re, 56. ep, 57. kaaba, 58. pasta, 59. ud, 60. pi, 61. Odrin.

Navpično: 1. Kamil, 2. kramp, 5. spaka, 6. oje, 7. sto, 8. Judež, 10. oven, 11. če, 12. vaba, 13. azil, 14. Etna, 15. veka, 16. lg, 17. raja, 23. Sora, 24. ogon, 25. riba, 26. apno, 27. alga, 28. kolo, 32. polip, 33. usoda, 34. kura, 35. oj, 37. Ub, 38. Ilok, 39. alibi, 40. stran, 46. Vis, 47. alt, 48. ar, 49. deo, 50. cep, 51. pi, 52. kad, 53. žar.

Izmed onih, ki so križanico pravilno rešili, so bili izžrebani v četrtek 5. novembra ob 3. pop. sledeči tekmovalci:

1. Smolej Franc, Vižmarje p. St. Vid nau Ljubljano.
2. Likar Anton, Ljubljana, Aleksandrova c. 26.
3. Vardjan Stelka, p. Sv. Jurij ob juž. žel.
4. Capuder Jelo, Ljubljana, Franciskanska ul. 2.
5. Logar Drago, pos. in gostilničar, p. Hrastnik
6. Pifako Tilka, uradnica, Ljubljana, Jegličeva cesta 10.
7. Pogorelec Anton, dijak, Osluševci-kolodvor (pri Ptuj).
8. Sajko Anton, Rajnkovec p. Rogaska Slatina.
9. Likar Rudolf, Ljubljana, Friskovec, 8.
10. Grimsič Josip, Vič 48 pri Ljubljani.

Za prihodnjo pravilno rešitev križanice je zopet razpisanih 10 nagrad v obliki enomesečnega brezplačnega pošiljanja »Slovenca«

»Se više! saj tudi ovratnika in klobuka ni se više! Saj tudi ovratnika in klobuka ni plačali!«

poželjivo zagledal v bele predsednikove hlače, rekoč:

»Če bi imeli kdaj kake take ponošene hlače, jaz bi jih jako potreboval.«

Taft ga ni razumel: »Kaj bi pa z njimi?«

»O, sem si že vse preračunal,« je preudarno odvrnil ribič. »Iz ene hlačnice bi imela moja hči lepo obleko; iz druge bi mogel sina v novo obleči. Razen tega potrebujem novo jadro za čoln in zadnja plat je vprav zadosti velika za to... Če nimate nič zoper, gospod predsednik, zelo bi vam bil hvaležen...«

Coolidge.

Predsednik Calvin Coolidge je bil znan radi svoje izredne molččnosti. Neka mlada gospa, ki so mu jo bili v Washingtonu predstavili, mu je pripovedovala, da je stavila s svojimi prijateljicami, da se ji bo posrečilo spraviti iz njega več ko tiste običajne besedice.

Coolidge se je nasmehnil in dejal: »Pa boste izgubili!«

Neke nedelje, ko gospa Coolidgeva ni mogla v cerkev, je bil predsednik sam ondi. Pri kosilu ga je gospa vprašala, o čem je duhovnik pridigoval. »O grehu,« je odvrnil Coolidge.

»Kaj pa je povedal o grehu?« ga je gospa še vprašala.

»Pobijal ga je.«

»Vi, če ne boste gledali tja, koder greste, boste kmalu tam, kamor gledate!«

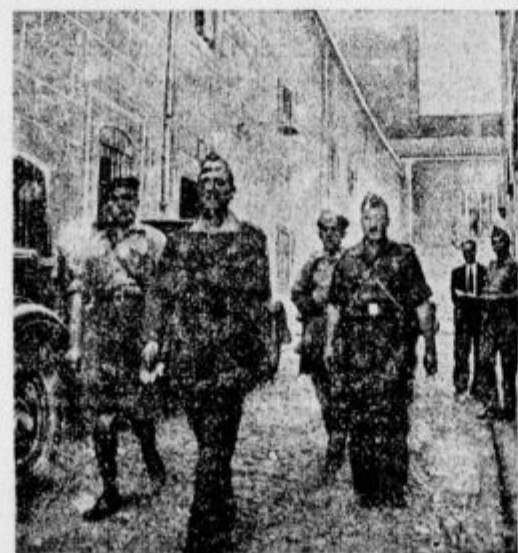
Roosevelt v krogu svoje družine.

83 letni ponarealec denarja

Te dni je bil na sodišču v Londonu sivolas starček 83. let. Obtožili so ga ponarejanja denarja in ga obsodili na tri leta ječe. Ta vest je vzbudila vso sosesko starčkovega bivališča. Njegova gospodinja je jokaje se zatirjevala, da je gospod Wilson tih in pošten gospod, ki se je preživljal z majhno rento 10 šilingov na teden in so ga imeli vsi radi in ga vsi spoštovali, posebno pa otroci, ki so mu rekli dedek. Baval se je samo s slikarstvom. Vse to je bilo resnično, vendar so našli pri »dedku« 13 vzorcev za ponarejanje bankovcev in videti je bilo, da so izdelali jako prekanega in prebrisane zločince, s kakršnim se niso imeli opravka.

James Wilson je bil sin bogatega avstralskega ovčjereja; bil je dedič velikega premoženja, zel slavnega zdravnika in srečen oče dveh otrok. Vse premoženje pa je zapravil z dirkalnimi konji. Ko ni imel nič več denarja, je začel naglo propadati. Začel je popivati in je zahajal v najhujše beznice. Vsi prijatelji so ga zavrgli in leta 1893 je izginil z ženo in dvema otrokoma. Ni znano, kod je taval pozneje in kaj se je zgodilo z njegovo družino. Le to je znano, da se je nekoč sam pojavil v Glasgowu z imenom James Duncan Roberts. Leta 1903 so ga radi kraje 24.000 Din zaprli za leto dni. Ko je bil prost, je odšel v Ameriko. Ondi je prvič preizkusil svojo darovitost za ponarejanje denarja. S tem si je mogel marsikaj privoščiti. Toda njegova ljubezen do alkohola ga je izdala: v pijanosti je vse povedal, kaj počenja. Komaj je še ušel v Anglijo. Kmalu zatem je bila vsa Anglija preplavljena s ponarejenimi denarjem, ki je bil tako izvrstno ponarejen, da so ga mogli le veščaki spoznati. Scotland Yard je zasledovala »sleparja, vsi kraji so se udeleževali pozvedovanja. Slednjič so sleparja prijeli in sicer leta 1912; tedaj mu je bilo ime Duncan Browne in obsodili so ga na 10 let ječe.

Wilson je odslužil kazen v neki ječi na otoku Wight. Kmalu je bila policija vsa iz sebe, ko je bil ves otok poln ponarejenega denarja, zločince pa niso mogli nikoder najti. Seveda ni prišlo nikomur na mar, da bi bil ponarejalec v ječi Parkhurst in šele čez osem let so sleparja razkrinkali. Wilson je imel v ječi pomagača-kaznenca, ki je zdaj pošten mož in nastopa na sedanjih obravnava za pričo. Pravil je, da se je Wilsonu radi prošnje, da bi rad slikal, posrečilo dobiti tedaj barve in papir v ječi. Njegova darovitost je bila prav bajna. Kar a prosto roko je prerisal kakršne-

Ustanovitelji španske tujske legije. Na sliki je general Astray, ki stopa z dvema častnikoma in je v tesnih stikih z generalom Francmom. Astray je radi svojih uspehov že kar bajna oseba in je v bojih izgubil desno oko in levo roko.

V mestu tehnike, izobrazbe, sistemov in reklame

Zlin v osreju krasne moravske pokrajine je povsem nov svet. Tu ni samo največja evropska tovarna čevljev, tu ni samo tisti Baťa, ki ga pozna iz reklamnih lepakov ves svet, nego je tu tudi v celoti nov sistem dela in še bolj nov način življenja. Tehnik, ki pride v ta kraj, da bi tu študiral uporabnost strojstva in njegov vpliv v organizaciji dela, ne da bi odprl oči v celotni sistem Baťovega dela, ne bo uspel. Tu je stroj le najni del vsega Baťovega ustvarjanja, ki se začne pri človeku samem.

Novo — novo tudi po zunanosti — mesto Zlin je zrastle takorekoč čez noč iz malega trga, ki je štel še pred 40 leti le okrog 2000 prebivalcev in še pred 10 leti le kakih 8000. V zadnjih desetih letih je prebivalstvo naraslo na 45.000 izdelavcev v tvornici Baťa. Ves ta porast sloni na zamisli enega samega človeka — Tomaža Baťa, sina stare čevljarke rodovine v Zlinu. Ta mož si je postavil nalogo, da obuje svet in je pri zasledovanju svojega cilja ustvaril polno novih delovnih in življenjskih oblik, ki jih danes obdružuje sleherni obiskovalec Zlina in vseh Baťinih delovnih središč. Ker je Zlin rojstni kraj in središče Baťinega dela, je v njem zbrano prav vse, kar je pri tem značilnega. Ker je Baťa s svojim delom poleg čevljev napravil tudi pri nas dokaj protestnih gibanj proti sebi in proti svojemu delu, bo zanimivo pogledati nekaj podrobnosti Baťinega tehniškega in življenjskega sistema. Tomaž Baťa si je postavil nalogo, da pocieni obuje svet in je to svojo nalogo do svoje smrti 1932. leta nepojmljivo izvršil; vsaj v pogledu, da je iz malega Zlina ustvaril središče čevljarke industrije, ki ima danes poslovalnice po vseh zemljah. Tudi v daljni Indiji je organiziral prodajalne, kjer stvarno uči ljudstvo nošenje obutve. V Indiji in v Afriki se čevlji imenuje le z imenom Baťa, ker prej obutve sploh poznali niso. Danes proizvajajo samo Zlinska tvornica 170.000 parov najrazličnejših vrst čevljev dnevno, poleg tega pa so po večjih državah še posebne tovarne. To delo je Tomažu Baťu uspelo v tako veliki meri, da je svet prislunil tudi na drugi del njegovega ustvarjanja — na organizacijo dela.

Organizacija Baťinega delovnega sistema se

začenja pri vzgoji človeka, obsega vse njegove težnje in neha šele pri grobu, da celo pokopališče je postavljeno v gozd med snurke. Baťa dela z mladino, to je prvi vtis, ko prideš v Zlin. 25.000 samih mladih izdelavcev daje izraz zlnskega prebivalstva. Mladi možje in mlade žene, kakor Baťa imenuje vsakega, ki pri njem dela, četudi je star šele 15 let, imajo tu svoje šole in internate v obsegih, ki kar slepijo. Mladinska vzgojevališča stoji ogromna sredi vrto v zelenja vsestransko opremljena po Baťovem vzgojnem sistemu. Nad 5000 mladine živi po teh internatih in vsa ta mladina zasluži sama zase in še prihrani. Higijenska služba je vzorna, telesna kultura na višku, učni pripomočki bogati kakor malokje po svetu. Zlin je zrastle čez noč in številni mladi izdelavci — v in izven internata — potrebujejo zabave. Najmodernejša tudi 12 nadstropna poslopja služijo z vsem svojim konfortom temu ljudstvu. Kino, ki ga je zgradil Baťa je eden največjih na svetu. Prodajalne v neizmernih obsegih dajejo izbiri kot malokje, kavarnе, plesišča, telovadišča, ljudske univerze, študijske ustanove, muzeji čevljarstva, higijenske ustanove — vse, vse je zgrajeno v velikanskih obsegih in konforu. Da celo lastna železnica, lastna radio-postaja in lastno letališče z nad 20 aeroplani! Delavske hišice so opremljene vse s kopalnicami, v Zlinu ni stanovanja brez kopalnice. Vse je postavljeno sredi zelenja, zraka in solca, vmes pa vodijo asfaltirane ceste. V Zlinu ni prahu. Tudi v tovarni so vrtovi, povsod rože, zrak in sonce. V Baťovi tovarni so nastavljeni odlični strokovnjaki vseh strok, ki imajo na razpolago najpreciznejše instrumente za proučevanje stroke in tehnike. Vsa ta tehnika je na vpogled vsemu ljudstvu v študijskem institutu od najboljše naprave stroja do največje umetnosti. Objektivni opazovalec mora priti, da je Baťa dvignil eksistenco, da dela znanstveno ter da vzgaja in izobrazuje v nov sistem.

Obiskovalci pa ostane vedno dovolj vprašani, ne more razumeti vsega, kaj bo potem, ko bodo ti ljudje stari in bodo hoteli počasnejši tempo, ko bodo zmučeni od tega velikanskega korakanja. Baťin sistem je sistem mladih ljudi, zato do končnega prikaza še nekaj korakov. A. Kuhar.

Mariborsko gledališče:

Ciganski primaš

Sleherna operetna predstava v mariborskem gledališču nas stavi pred isto načelno vprašanje, ki ga moramo vsekakor enkrat javno pribiti. Priznamo, da ne gre pri opereti zgolj za umetniške cilje, da je bistvena naloga ni v dramatični in muzikalni dovršenosti. Vse to je res. Vendar pa nikakor ne gre v takšni meri zanemarjati in podcenjevati to plat njenega značaja in ji stavljati neke povsem druge namene. Pri nas v mariborskem gledališču služi menda operetna predstava materijelnim koristim. Za to gre, da je gledališče polno. Pa smo vendar prav pri gostovanju ljubljanske opere že ponovno videli, da za napolnjenost gledališča ni nujno potrebna plitva in v komaj povprečni obliki podana predstava, samo da nudi gledalcem zabavo, pa magari še tako neslane. Resno, umetniško dovršeno delo prav tako privabi poslušalcev polno hišo! Vsega obžalovanja in graje je vredno tudi dejstvo, da služi naša opereta zadostevanju nižjih instinktov publike. Ne trdimo, da se to dogaja hote ali namenoma! Vendar pa vsako količnik kritično oko in uho sprevidelo, da mnogo igranja pri teh predstavah usmerja gledalca v to, da se naslaja ob neslahih dovtipih ter neokusnih kretnjah, ki prepogosto segajo že v nedostojnost. Zlastno je, da s tem dajemo priložnost za izživljanje naši mladini, ki jo slika duševna hrana zastruplja v javnosti že drugje dovolj — po vseh ulicah in vogalih, po kinih in izložbah, v kričljivih reklamah in v raznovrstnem tisku. Še zlastno je pa, da si hodijo takšnih užikov iskati v Talijin hram tudi odrasli ljudje iz raznih slojev, česar bi človek ne pričakoval. Ob vsaki količnik mikavni sceni opaziš, kako se dvigajo kukala, kako z napeto pozornostjo vse pričakuje razodetje z odra — največji živčan je seveda pač na dijaškem stojišču! — in s kakšnim navdušenim aplavzom so pozdravljeni takšni prizori, ki se morajo vedno še in še ponavljati! To se ponavlja pri sleherni operetni predstavi. Človek opazuje vse to z upravičenim gnevom in srcu.

Da čuti naša gledališka publika potrebo po takšni duševni hrani, ne gre vse le na njen račun: to je pač tudi žalostna bilanca našega gledališča, ki se doslej še ni zavedlo v tem oziru svoje prave kulturne naloge in si je v tako dolgi vrsti let svojega udeleževanja vzgojilo takšno publiko.

Kdor bi utegnil očitati, da gledališče morda ni kraj za etično ali moralno vzgajanje, temu bi z isto upravičenostjo odvrnil, da naše gledališče nima pravice, da pomaga služiti poltenu naslajanju publike in s tem kvarno vplivati na njeno mentaliteto in moralo!

Da so v operetah vsi plesni vložki in baleti že vsa zadnja leta šablonsko enaki in služijo hodeč noče nagotni kulturi in vzbujaanju nižjih čutov, to dejstvo moramo enkrat za vselej javno obsojiti! Takšno odrsko umetnost odklanjamo, poklicanimo krogom pa kličemo: videant consules!

V takšni atmosferi je šla preko odra tudi letošnja predstava Kalmanove opere »Ciganski primaš«. Premiera je bila v soboto, 24. oktobra. Človek se ne more otresti vtisa, da ni za stvar nobenega resnega interesa, da gre pri vsem le za špas. Zato je razumljivo, da so spričo navedenih hib utonile v povprečnosti tudi prednosti in vrline nekaterih naših dobrih igrancev.

Pri predstavi je privikrat nastopila naša nova sopranistinja gdč. Jelka Igljeva v vlogi Juliske. Toplo pozdravljena je živahno nastopila v dokaj kometni vlogi. Njeno sicer prikupljivo igranje je nekoliko motilo preveč izrazito poudarjanje zunanosti v kretnjah. V petlju pa je pokazala svoj pevski discipliniran, izsolan in siguren glas, ki je v srednji legi nekoliko izgubljal na sočnosti in zvočnosti, v višjih legah pa obetala izrazito polnost.

Najbolj prikupljiva postava vsega večera je bil g. Pavle Kovič. Naslovno vlogo Raca Palije je odigral s priznano doživeltostjo in je vzdržal ves čas na isti višini. Tudi glas mu je bil prijeten barvan, čeprav ne dovolj izrazit in poln. Lacijsa, njegovega sina je pel g. B. Sancin z vseskozi enovitim glasom, ki pa se je v zvonitosti in tenorski barvitosti tokrat manj uveljavil. Sari in osebni g. Barbičeve in njen ljubimec grof Irini g. Harastovič, ki je igrato tudi režiral, sta kot običajno poskrbela publiki za zabavo, toda v neposrečni obliki, kakor smo že v uvodu ugotovili. Kralj Heribert je v osebni g. E. Verdonika našel primerno zunanost, pa je pokazal mnogo preveč domačnostne forme, ki kljub mladostni razigranosti njegovemu visokemu dostojanstvu ni pristojala.

Mnogo humorja je pokazal v vlogi Cadeanja g. D. Gorinšek; grofice Irini je s primerno finim nastopom podala g. Gorinškova.

H koncu bi pripomnili še to, da na slovenskem odru menda res ne more nobena humoristična ali vesela scena doseči svojega komičnega učinka brez hudičevanja. Vse takšne neprimerne primese dajejo predstavi zares namomeščansko, povprečno sliko. Bb.

Zagorje

Nesreča pri živini. Posestniku Leopoldu Zupanu iz Semnika sta iz neznanega vzroka v teku par dni poginila dva plemenska prašiča in ena krava. Radi tega trpi Zupan nad 3000 Din škode.

Plinski napad nad Zagorjem. V sredo popoldne ob 3 je bil izvršen nad Zagorjem poskusni plinski napad, pri katerem so sodelovali tudi gasilci in rudarji v maskah. To pot je občinstvo vedlo bolj disciplinirano kakor pri zadnji vaji, ko je to sicer tako resno stvar vzelo le za šalo.

Limbuš

Tudi našemu kraju letošnje vreme ni prizaneslo in je napravilo precej škode na grozdju in na sadju. Vendar kar je še ostalo grozdja, je dalo še razmeroma izvrsten vin, saj so že Pekre od nekaj znane po dobrem vinu, ki spadajo v našo občino. Upamo, da bo radi slabe letine kaj dobro povpraševanje, saj je mošt povprečno še dosegel 20% sladkorja. Pač pa sadja, ki je dalo večših dober zaslužek našemu kmetu, ne bo za izvoz. — Volitve so za nami in smo dokazali, da smo v taboru svojega voditelja dr. Korošca. Na »vekomaj trajajoč« JNS-arji, kakor so prej vedno nekateri »veljake izjavljali, so le uvideli, da brez teorije ne opravijo nič in da jih ljudstvo ne mara. Prepričani smo, da bodo zdaj na občini vsak dan uradne ure, česar dozdaj v veliko nevoljo vseh občanov ni bilo. Tudi javna razsvetljava zdaj menda ne bo imela »defekta«, kakor ga je imela tisto noč pred volitvami. Ni bilo slabo vreme, pač pa drugi dan res »kislac« za naše JNS-arje!

Naznanila

Liubljana

1 Fantovski odsek Prosvetnega društva v Tenovem ima drevi ob 8 svoj redni sestanek. Govoril bo g. dr. Capuder, nato pa bo razgovor o naši nalogi. Vse članke in prijatelje vabimo, da se sestanaka polnostavno udeležijo. Obdor.

1 Predavanje SPD bo v ponedeljek dne 8 t. m. ob 20 v dvorani Delavske Zbornice. Predaval bo gospod I. Bučer o obrazih gora. Predavanje spremlja okrog 70 diapozitivov. Vstopnice so na razpolago v pisarni SPD na Aleksandrovi cesti 4/I.

1 V društvu za pravno filozofijo in sociologijo v Ljubljani bo predaval v petek, dne 6. novembra 1936 ob 18 v seminarski dvorani Juristične fakultete prof. dr. Eugen Špekonski o predmetu: Občedostojnost Rudolfa Stangerja. Vabljeni vsi, ki se zanimajo.

1 Kino Kodeljevo igra danes in jutri dvojni spore: Noč v Monte Carlu (Lillian Harvey) in senzacionalen film Zastupljena duša.

1 Moški odsek Slovenske prosvete na Kodeljevem ima drevi ob 8 redni sestanek, na katerem predava g. S. Temlin o socializmu.

1 Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 29 in mr. Gartner, Moste.

Drugi kraji

Ježica. Kat. prosvetno društvo, ki je živahno začelo s prosvetnim delom že pretekli mesec, bo v nedeljo 8. novembra ob 3 popoldne priredilo v cerkveni domu Jalenova tridejansko resno igro Grobovi, igra je splošno priljubljena in ne bo vam žal, če pridete pogledat.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Petek, 6. novembra ob 15: Kralj Lear. Dijaška predstava po cenah od 5 do 14 Din.

Sobota, 7. novembra: Kvadratura kroga. Izven.

OPERA — Začetek ob 20.

Petek, 6. novembra: Zaprti. (Generalka).

Sobota, 7. novembra: Botra smrt. Premierski abonma.

Mariborsko gledališče

Petek, 6. novembra: Zaprti.

Sobota, 7. novembra ob 20: Ciganski primaš Red C.

Nedelja, 8. novembra ob 15: Pohajanje v dolini šent Florjana. — Ob 20: Ciganski primaš.

Sport

Ljubljana : Hajduk

Kot veliki favorit na ponosni naslov prvaka države prihaja splitski Hajduk v Ljubljano. »Majstor s mora« ima to veliko prednost, da je na svojem terenu skoraj nepremagljiv. Od 36 mogočih točk, lahko s sigurnostjo računa, da jih bo polovico spravil v svoje dobro, ko bo igral na lastnem terenu, kar ne drži za nobenega drugega udeleženca v ligi. Zunanji Splita je Hajduk to leto tudi začel pobirati točke. Na lastne oči se je belgrajska športna publika mogla prepričati, da je Hajduk v borbi z Jugoslavijo popolnoma zasluženo odnesel zmago. V vseh večletnih borbah je moštvo Hajduka uspelo, da se plasira na vrhu tabele. To pokazuje njihovo stalnost v klasi in vrednost moštva, katero je v vseh naših športnih centrih visoko cenjeno.

Splitčani imajo to leto najboljše moči v ozi

Sem in tja po športnem svetu

Severnaki iščejo srednjeevropske trenerje za smučanje. Avstrijec Kneissl je bil pozvan od švedske smučarske zveze kot trener za smuk in slalom. Zaposlen bo od decembra do junija prihodnjega leta v severni Švedski, kjer bo poučeval tamkajšnje smučarje alpinskega smučarstva. Kljub temu, da je Kneissl eden najboljših avstrijskih tekmovalcev za smuk in slalom, je vendar značilno, da so začeli severnaki klicati srednjeevropske kot trenerje v svojo domovino, kjer je smučarski šport tako močno razvit kakor nikjer drugje na svetu.

Avstrijska drsalna zveza namerava prepovedati svojim drsalcem start v inozemstvu in sicer iz razloga, ker je še sedaj došlo toliko vabil na najboljše avstrijske mojstre na ledu, da temu ne bi bili več kos ustreči. Poleg tega pa jim ne preostaja dovolj časa za trening za mednarodne in svetovne tekme in končno tudi na domačih tleh ne morejo skoraj nikoli nastopiti, ker so vedno zunaj osobito tedaj, ko je doma led.

Alkohol in športni uspehi. Na higijeničnem institutu v Heidelbergu v Nemčiji so skozi deset dni delali poskuse na dijakih in dijakinjah glede vpliva alkohola na športne uspehe. Vadili so skok v daljavo in tek na 100 m ter suvanje krogle. Najpreje so delali poskuse one štiri dni, ko se ni zavzelo absolutno nobenega alkohola, nato so to poskusili one štiri dni, ko so dobili dijaki vsak po 30 cm³ razredčenega alkohola kar je enako 0,3 litru vina, potem sta pa prišla na vrsto zopet dva brezalkoholna dneva. — Pri teku se je vsled alkohola poznala manjša brzina pri startu in tudi energija je popustila proti koncu teka. Zanimivo pri celi stvari je dejstvo, da so mislili vsi sodelujoči, da so po zavžitju alkohola posebno dobro odrezali. Ko so jim povedali resničen rezultat, so začudeno gledali. Tudi pri suvanju krogle ter pri skoku v daljavo se je pokazala posledica zavžitega alkohola. Iz tega torej sledi, da že prav majhne količine alkohola povzročijo slabše uspehe na športnem polju. Tudi sigurnost je manjša ter se poleg tega zelo hitro utrudimo.

Poljak Schneider je skočil s patice 4,07 m. tako da se je lista vodilne skupine evropskih skakalcev zopet spremenila in izgleda takole: Larsen (Švedska) 4,1 m, Wegner (Nemčija) 4,00 m, Schneider (Poljska) 4,07 m, Procksch (Avstrija) 4,05 m.

Program FIS-nih svetovnih prvenstev. Francoska smučarska zveza, ki bo priredila leta 1937 prvi svetovne smučarske tekme v Chamonix-u, je sestavila naslednji program tekmovalcev: 11. februarja so otvoritvene svečanosti, dan kasneje se pa prične šele pravo tekmovalstvo s stafeto na 4x10 km. Tu se bodo srednjeevropski smučarji — kakor na olimpijskih igrah — borili proti hegemoniji severnjakov. 13. februarja so tekme v smuku za moške in ženske, naslednji dan bodo samostojni skoki na novo predelani olimpijski skakalnici. Slalom kot drugi del alpinske kombinacije bo 15. februarja; 16. in 17. februar sta rezervirana za klasične discipline, v teku na 18 km ter skok za kombinacijo. Zadnji dan, to je 18. februarja bo tek na 50 km in v velikimi slovesnostmi se bodo zaključile prve svetovne tekme v smučarstvu.

Avstrijci imajo 1400 izprašanih smučarskih učiteljev, med katerimi je 450 takih, ki se bavijo s smučanjem kot poklicem.

Svetovne smučarske tekme visokosolceve bodo letos v avstrijskem Zell am See. Vse priprave so že izvršene in tudi skakalnica, ki velja za eno najboljših avstrijskih skakalnic, je tudi preurejena. Za prenočišča so tudi že potrebno uredili, tako, da je tudi s te strani vse najbolje urejeno, kar je potrebno tembolj, ker pričakujejo tiste dni velik dotok inozemcev. Samo poročevalcev iz raznih inozemskih krajev je že danes prijavljenih nad 100.

Wilfan v dunajski reprezentanci. V mednarodni tekmi med Dunajem in Berlinom je določen za dunajsko reprezentanco tudi naš Wilfan, ki točasno študira na Dunaju. Plaval bo 100 m hrbtno, 100 m kralj, stafeto 3x100 m ter v stafeti 66 2/3 + 100 + 200 + 100 + 66 2/3. Njegovo sodelovanje ni samo častno zanj, temveč za ves naš plavalni šport in našo domovino.

SK Reka. Radi nedeljske tekme v Celju se vrši v petek 6. t. m. ob 20 strogo obvezen sestanek I. moštva v garderobi.

LZSP (Službeno). Danes v petek 6. t. m. ob 20 v danski sobi kavarne Emona seja upravnega odbora. Prosimo vsi sigurno in polnostevlino.

obrambi, kjer je Matosič glavni razdirač. Mrkušič zelo poštvovalen golman in Milutin neustrašljivi borec. V srednji vrsti vidimo zopet stare znanca Marušica in Radovnikoviča z mladim in zelo nadarjenim Purišičem kot srednjim krilcem.

V napadu ima Hajduk zelo opasen trio v sestavi Lemešič, Krulc, Kragič. Te trije napadalci znajo delati »čudeže« v Splitu, dočim so na tujem terenu poleg ožje obrambe najbolj vidni del moštva. Krili Matosič III in Blažević, posebno zadnji, ki je veliko let igral v slavni Ambroziani, dobro izpopolnjujeta napadalno vrsto.

Od Hajduka lahko pričakujemo, da nam bo predvedel najboljšo igro, ki nam jo more nuditi vrhunsko jugoslovansko moštvo. Zaradi tega je umljivo veliko zanimanje vsega slovenskega športnega občinstva za nedeljsko veliko borbo.

Razpis

propagandnega omejenega lahkoatletkega meetinga, kot prireditve po dolžnosti športnega kluba »Jugoslavije« v Celju, dne 13. novembra 1936.

Športni klub »Jugoslavija« v Celju priredi v nedeljo dne 13. novembra 1936 ob 9 popoldne na svojem igrišču propagandni omejeni lahkoatletski meeting kot prireditve po dolžnosti. Prireditelj se vrši na tekašcu, k bo začrtano na igrišču SK Jugoslavije na Srednjem Lanovžu (Kersnikova ulica) v Celju; tekašče je dolgo 355 m, pokritje z ugasi in ima 4 nedvigljene zavoje.

Pravo nastopa imajo vsi verificirani in nevezni rifletni atletski povabljeni klubovi, članovi JLAZ-a in dravske banovine.

Prijave s priloženo prijavnino Din 2 za točko in atletu ter Din 3 za moštvo je poslati na naslov:

SK Jugoslavija, Celje, — France Dobnik, Celje Breg 32, do 8. novembra t. l. do 14. ure popoldne. Naknadne prijave, kakor tudi prijave brez prijavnice se ne sprejemajo.

Nagrade so: pri 5 tekmovalcih v poedini disciplini dve priznanici, pri več tekmovalcih v poedini disciplini pa tri priznanice.

Tekmovalstvo se vrši po pravilih JLAZ-a.

Program in vsilni red disciplin je tale:

1. Tek 100 m seniorji; 2. tek 100 m juniorji C; 3. skok v višino z zaletom, seniorji; 4. skok v višino z zaletom, juniorji C; 5. met diska, seniorji; 6. met diska 1 in pol kg, juniorji C; 7. tek 400 m, seniorji; 8. tek 1500 m, juniorji C; 9. skok v daljavo z zaletom, seniorji; 10. skok v daljavo, juniorji z zaletom, C; 11. met krogle, seniorji; 12. met krogle 5 kg, juniorji C; 13. tek 1500 m, seniorji; 14. met krogle, juniorji C; 15. troskok, seniorji; 16. troskok, juniorji C; 17. met kladiva, seniorji; 18. štafeta 800x400x200x100.

SK Mladika, Varen sestanek I. moštva rezerve in juniorjev bo v petek 6. t. m. ob 19 v kroškovi sobi v Mlad. domu. Načelnik.

Družinska Pratika

za leto 1937

se dobiva za ceno Din. 5.— po vseh knjigarnah in trgovinah. Zahtevajte povsod Pratiko s podobo sv. Družine Posebej opozarjamo na nagradno uganko in knjižna darila.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Točen program domačih in tujih postaj vam nudi revija »RADIO LJUBLJANA«.

Petek, 6. novembra, 11. Solška ura: Koristni zimski športi (dialog vodl gosp. Janko Sieher). — 12. Odmevi iz naših krajev (plošče). — 12.45 Vreme, poročila. — 13. Čas, spored, obvestila. — 13.15 Operetna glasba (Radijski orkester). — 14. Vreme, borza. — 15. Ali daneska družina že vzgaja otroke (gdč. Srečka Labernik). — 15.30 Pesni (troje Lucienne Bonyer), plošče. — 16.40 Francoska (gosp. dr. Stanko Lehen). — 19. Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30 Nacionalna ura: Politika kot umetnost v službi naroda in države (Stojanovič iz Belgrad). — 19.50 Zanimivosti. — 20. Rezervirano za prenos. — 22. Čas, vreme, poročila, spored. — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Točen program domačih in tujih postaj vam nudi revija »RADIO LJUBLJANA«.

Petek, 6. novembra, Belgrad 1.: 20 Beethovnovi »Egmont«. — 22.20 Narodne pesni. — Belgrad 11.: 19 Zlatokopi. — Zagreb: 20 Madrigalisti. — 21. Čelo. — 21.30 Vokalni koncert. — 22.30 Jazz. — Dunaj: 20 Zabuvalni koncert. — 22.30 Baroka glasba. — 23.10 Plošče. — Trst-Milan: 20.40 Violina. — 21.30 Popevke. — 22.40 Plesna glasba. — Rim-Bar: 20.40 Opereta, nato plesna glasba. — Praga: 19.40 Gledališki večer. — 20.35 Lahka in plesna glasba. — 21.35 Španski koncert. — 22.15 Baroka glasba. — Varšava: 20.15 Operni koncert. — 21.35 Lahka glasba. — 22. Komorni koncert. — 22.45 Plesna glasba. — Nemške postaje imajo ob 20.10 različne zabavne programe. — Strassbourg: 21.30 Opera »Marija Tudor«.

Poizvedovanja

Izgubljen je mlad fant od Skofljice ter Grosuplja vsoto Din 1500 ki ni bil njegova, ter nagradila leto proš, da denar odda na polje ali na občino Št. Jurij pri Grosupljem Dobri večjo nagrado, kot znana običajna najdenina.

Nehalo je biti blago srce naše zlate mamice, babice in tašče

GOSPE ZINKE DR. RYBÁŘEVE

ROJ. KASTELIC

VDOVE PO MINISTRU

Pogreb se bo vršil v petek 6. t. m. v Beogradu

Beograd - Maribor, 4. novembra 1936

RODBINA RYBAR

Nihče ne sme zamuditi

prilike, ker izpraznimo našo zalogo

Fantovske hlače od	Din 27.—
Moške hlače od	" 42.—
Mornariške otroške obleke od	" 68.—
Moške obleke od	" 150.—
Moški plašči od	" 165.—
Kratke zimske suknje od	" 120.—

ANT. KRISPER

Mestni trg 26

LJUBLJANA

Stritarjeva ul. 1-3

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglesi Din 2.—. Najmanjši znesek za mail oglas Din 10.—. Mali oglesi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska 3 mm visoka petlinjska vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Samostojno gospodinjstvo
izobraženo, ki posodi ali vložiti 8000 Din, sprejemem. Možnost družabništva. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16409. (b)

Večja trgovina

z mešaním blagom v večjem kraju na deželi, išče za takoj prvo vrstno prodajalno in učence. Zgodaj boljša izobrazba in dobra izvežbanost. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Poštena« št. 16419. (b)

Prodamo

Zimske sportne srajce
v ogromni izbiri po neverjetno nizkih cenah samo pri Kreko, Tavčarjeva št. 3. (1)

Šivalni stroj

znamke »Singer«, malo rabljen, poceni napredaj. Nova trgovina, Tyrševa cesta 26. (1)

Prodamo premogovnik

prvo vrstnega premoga, vsebuje 7000-7600 Kal z letno produkcijo 150 vagonov, z upeljanimi odjemalci. Premogovnik leži pol ure od postaje. Prodajna cena 200.000 Din. V račun se vzamejo tudi knjige ljubljanskih, mariborskih ter drugih denarnih zavodov, ki niso pod zaščito. Naslov v upravi pod »Premogovnik« št. 16403.

Belo in barvasto blago za perilo

flanelo za pidžame in srajce, flanel rjuhe in deke, odeje iz kamelne dlake, prešite odeje dobite v največji izbiri in najcenejše v novi, specialni trgovini

F. I. Goričar, Ljubljana
Sv. Petra cesta 30

Da se nova trgovina vpelje, dobi vsak, kdor kupi nad Din 25.—, primerno reklamno darilce!

Alja Rahmanova:

Tovarna novega človeka

Roman

Tedaj se je nenadoma spomnil svoje matere. Lahna, prijetna otožnost je silila v njegovo srce in hotelo se mu je dozdevati, da je tako mnogo stvari, v katerih sta si Tanja in njegova mati podobni...

Ura je udarila dvanajst. Prestrašen je planil tovariš Vladimirov pokonec in stopil k mizi. Tam je ležal bel list. Prav na vrhu je bilo napisano z velikimi črkami: »Socialna psihologija in marksizem« — sicer pa je bil list bel, prazen. In to bi vendar morala biti priprava za njegovo jutrišnje predavanje. Knjiga, iz katere je hotel črpati, je ležala odprta na prvi strani. Tovariš Vladimirov je globoko zavzdihnil, čutil je, da danes ni več za delo. Počasi je zaprl knjigo in legel spat.

Življenje Ane Ivanovne je postalo pravi pekel. Da bo ločitev svojega zakona tako težko prenesla, tega si vendar ne bi bila mislila. Njena ljubezen do Vitalija Vladimiroviča se ni zmanjšala; toda spremenila se je v čustvo, ki ni moglo roditi drugega kot bolečino. Ni bilo minute, da si ne bi predstavljala v najsvetlejših in najbolj naravnih barvah njegove sreče z Ninel. In skoraj blazna ljubosumnost ji je trgala srce. Ze sam glas te Ninel jo je mogel spraviti v najhujšo besnost in njen zvonki smeh, ki ga je tako jasno slišala iz zaprtih vrat, je povzročal v njej stanje, o katerem je menila, da ga ne bo mogla več prenašati.

In ta Ninel je bila strašno brezskrbna in malomarna. Popolnoma vseeno ji je bilo, da so tu žalovali zapuščena

žena in trije otroci, ki nikakor niso mogli razumeti, zakaj so sedaj nenadoma ostala vrata k njihovemu očetu vedno zaprta. Ves dan je pela, se šminkala, se šalila z ženskami in skupini kuhinji, kakor da mora vse tako biti in bi drugače sploh biti ne moglo. V začetku so ji kazale hišne stanovke neprikrito sovraštvo, kajti vse so se zavzemale za Ano Ivanovno. Polagoma pa je to sovraštvo skopnelo do hladne nepristnosti in še ta je pred prijaznim Ninelinim bistvom počasi popolnoma izginila in napravila prostor skoraj prijateljskemu razmerju. V svoji sobi in kuhinji, v kolikor ji je ta pripadala, je imela gospodinjstvo neodvisen nered; prezirala je vse, kar je bilo gospodinjstvega, tako neredno in absolutno, svojo lastno osebo pa gojila tako skrbno, da so kmalu vse ženske imele to kot nekaj samo ob sebi razumljivega in gledale nanjo kot na višje bitje, ki ga v svojem malomeščanstvu niti zdaleka niso dosegale in kateremu tudi niso smele postaviti zahtev, primernih njihovi stopnji. Možje so ji pričeli kmalu dvoriti; ženske so se zaradi tega pač kislile držale, a niso dale ničesar čutiti, kajti kako naj bi nastopile proti ženski, ki je očitno našla novo obliko življenja?

Profesor sam je bil vsak dan bolj bled in zanemaren. Ninel ni znala in seveda tudi ne hotela brigati se zanj. Imel je vedno pokvarjen želodec in se je slabo pripravljala na svoja predavanja, kajti neprestano ga je mučilo ljubosumje, saj ni vedel, kaj dela Ninel na univerzi in ob večerih, ko je hodil z doma. Denar je nepopisno hitro koppel, tako da za alimente ni ostajalo ničesar. Ko ga je Ana Ivanovna opomnila, je v zadregi skomizgnil z rameni in rekel:

»Oh, Anja, prosim, počakaj še, nimam denarja!«

»Tožila te bom!« je grozila Ana Ivanovna.

»Počakaj vendar, prosim!« je molédoval.

Stanovanja

Trisobno stanovanje
s kopalnico se odda za februarjski termin v Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 10. Polzve se pri hišniku istotam. (6)

Petsobno stanovanje
krasno, celo nadstropje, pripravno za zdravnika ali pisarno (dve predstobi), v najlepši legi centra, oddam za takoj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16424. (6)

Dvosobno stanovanje
in dvosobno s kabinom oddam, Riharjeva ulica 6.

SOBE

Mlajšo sestanovanko
sprejem v lepo sobo z izvrstno hrano po nizki ceni. Poceni kurjava. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16436. (6)

Posestva

Doben oglas v »Slovenca« posestvo ti hitro prodaj; če se ne ugotovi denarjem pač kupca ti s knjižico da

Majhno posestvo
dam v najem ali poceni prodam. Črpinšek Alojz. Zg. Hudinja, Celje. (p)

Vnajem

Lep lokal na ulico
pripraven za obrt, pisarno ali skladišče, v bližini mestnega gledališča, se poceni odda boljši stranki v najem. Naslov v upravi »Slovenca« Celje. (n)

Trgovinc

z mešaním blagom, obstoječo 30 let, na Bizeljskem, oddam v najem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16410. (n)

Potrjeni neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nam je nemila smrt pobrala predragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica, gospoda

Povše Pavla

posestnika in bivšega inkasanta Stavbne družbe d. d. v Ljubljani ki je bogu vdano dne 4. novembra 1936 po daljši bolezni, v 77. letu svoje starosti, umrl. Pogreb predragega pokojnika bo dne 6. novembra 1936 ob pol štirih popoldne iz hiše žalosti, Rožna dolina cesta II št. 25, na pokopališče pri Sv. Križu.

Zalujoče žena in hčerke.

Zahvala

Ob bridki izgubi naše nad vse ljubljene hčerke in sestre

Marije Edite

izrekamo svojo najtoplejšo zahvalo preč. g. stolnemu kanoniku dr. Tomažu Klinarju in asistenci za zadnje spremstvo, cerkvenemu pevskemu zboru stolne cerkve pod vodstvom g. msgr. St. Premrla za ganljivo petje, nadalje gg. zdravnikom za njih trud in požrtvovalnost ob času bolezni, preč. g. prof. dr. Kotniku za vso tolažbo, č. sestram Leonišča za njih trud in postrežbo, vsem darovalcem prekrasnih vencev, vsem, ki ste jo obsuli s prekrasnim cvetjem, ki ga je rajna tako zelo ljubila. Zahvaljujemo se tudi vsem sestrkam stolne kongregacije, in vsem, ki ste jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti, odkoder se k nam v življenje nikdar več ne vrne; dalje vsem, ki ste nas v neizmerni boli kakorkoli tolažili, vsem še enkrat naša najtoplejša zahvala. — Bog vam vsem stotero povrni!

Ljubljana, dne 5. novembra 1936.

Neotolažljivi Poláček-ovi.

MODNO VOLNENO BLAGO

za damske obleke in plašče

SVILA IN VSE DRUGO BLAGO

Velika izbira, nizke cene!

R. MIKLAUC

»pri škofu«
LJUBLJANA

Lingarjeva ulica
Medarska ulica
Pred škofijo

Različne morske ribe v petek

dobite v gostilni pri »FAJMOSTRU«

Toči se izborna portugalka, črnina sv. Nedelje, viško belo itd.

Vsako soboto in nedeljo dobite domače krvavice in pečenice!

Foto amaterji pozor!

Nudimo Vam po najnižji ceni popolnoma nove krasne foto albume, foto oglične, navadne albume za razglednice ter spominske knjige.

Bogata zaloga Konkurenčne cene

Prodajalna H. Ničman

Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2

Tinček in Tonček v Atlantidi

201.

V zadnjem hipu

Tinček je v smrtni grozi skočil s skale in hotel pobegniti razkašeni zverini. Pa je bilo že prepozno. Medved je iztegnil šape in zgrabil Tinčka za peroti.

Tinček je bil prepričan, da mu je odbila zadnja ura.

Prav v zadnjem hipu pa se je bližala pomoč v osebi gorile, ki je s kamnitega stebra planila medvedu naravnost na hrbet. Medved je od presenečenja in togote strahovito zatulil ter napol vse sile, da bi vrgel nepovabljenega jezdeca raz sebe. Pa je bil ves njegov trud zaman. Gorila se je tako krčevito oprijela njegovega hrbta, kakor da namerava ostati na njem do konca dni.

»Le daj ga, Vauhu, le daj!« je je Tinček začel vzpodbujati.

»Ali si danes sploh že kaj jedel?« je vprašala s hrpavim, sovražnim glasom, ko mu je položila na mizo, pokrito z debelo plastjo prahu, zavojček peciva.

»Angel si, Anja!« je šepetal.

Ko pa se je vrnila v svojo sobo in videla tam stradaljoče otroke, jo je sočutno razpoloženje zopet minilo in napravilo prostor grenki jezi. Ozrla se je po sobi, ki je bila že napol prazna, ker je razprodala vse predmete, ki jih ni prav nujno potrebovala. Njenega srca sta se polastila obup in besnost na človeka, ki ji je uničil vso srečo, vse življenje. Vsi njeni poizkusi, da najde službo, so ostali brezuspešni. Obup in groza in stla se zagrizla v njeno obličje, ki je od prečutih noči in gladu tako shujšalo, da je bila podobna le še senci. K temu se je pridružilo še to, da so otroci prav v zadnjem času neprestano bolehal. Vse to je privedlo Ano Ivanovno končno tako daleč, da je pričela misliti na domačo vas — misel, ki jo je prej popolnoma zavračala — kot na svojo poslednjo rešitev. Odločila se je, da bo še danes pisala teti pismo, v katerem jo bo prosila, naj jo sprejme z otroci. Nato je pregledala vse, kar je bilo še v sobi, da bi ugotovila, kaj bi se dalo še prodati. Na ta način je hotela dobiti nekaj denarja, da bi se mogla ubraniti skrajne stiske in pričakovati odgovora na pismo.

39.

Velika noč. Prostorna hiša je nenavadno tiha, kjer so skoraj vsi stanovalci odšli na protiverske shode in jih je ostalo prav malo doma, bodisi zaradi bolezni ali pa, ker so bili kakorkoli nujno zadržani. Tovariš Vladimirov se je pravkar vrnil s protiverskega zborovanja in je sedaj sedel pri svoji pisalni mizi. Poslovil se je prej kot drugi, ker se je moral pripraviti še za neko drugo zborovanje, na katerem naj bi sam govoril.

Celotena naročnina na:

Lepotstvo in ljudsko knjižnico
Zbirko domačih pisateljev
4 vezane knjige mesečno Din 9.—
birko mladinskih spisov

JUGOSLOVANSKA KNJIŽARNA